

Pol. g.

456^a

Fol. g.

456^a

Juanice.

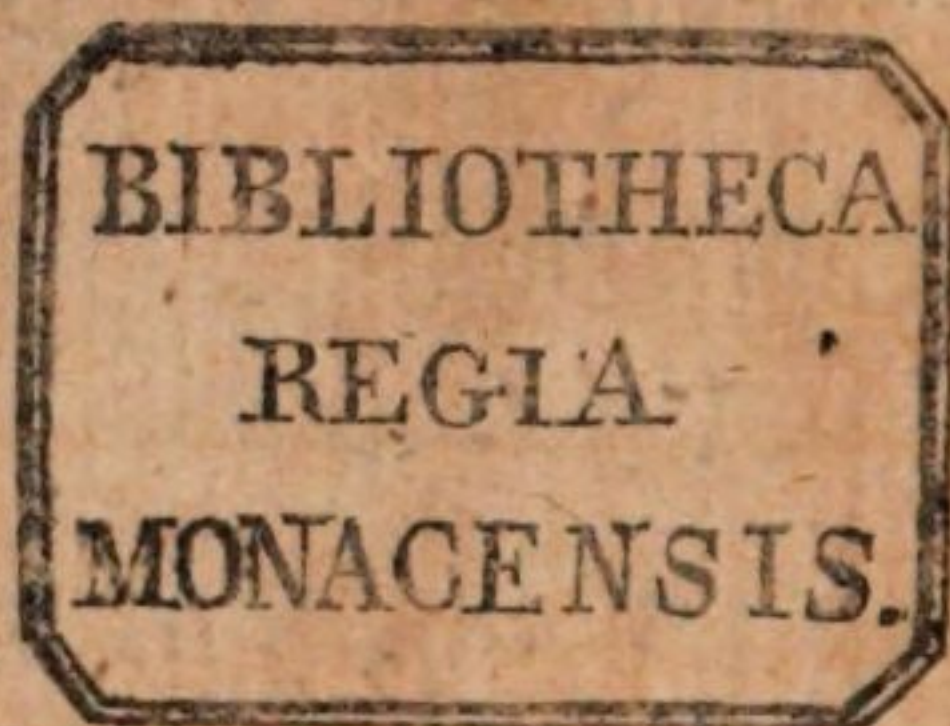
1
INSTITVTIO
POLITICA,
C. CORNELII TACITI
VERBIS,

Opera PAULI de IVANICZE
IVANICKI,
Equitis Poloni,
Concinnata.

Lugduni Batavorum,
Apud FRANCISCVM MOIAERDVM.

c l o l o c x l v i i i .

Præfatio ad Lectorem.

Non eget hedera autor meus, Lector benevole, quippe omnium calculis approbatus. Id suo Marte meruit nomen quod alii vana ambitione captant. Ea virtutum ingenique ejus est indoles ut nemo non in stuporem rapiatur qui eum suis pretiis æstimare novit. Virique ævo palmam præripuit, & qui præcesserunt, & quos præcessit, ipsi cedunt. Funestissimum seculum ejus, hoc solum læti habuit, quod tam bono autore gauderet, nec prorsus sterile virtutis fuisse jactare se suo exemplo potest. Nam quemadmodum solis cadentis gratior vultus esse solet: ita in ipso literarum occasu hoc tam lucidum emicuit sy-
dus. Beatum esse puto, qui rem mente probe percipere potest, beatiorum qui verbis eam adornare: at quanto beatissimus dici debet qui utrique huic, quod difficillimum, cumulum addidit, nempe abditarum rerum investigationem. Dum ea felicissime assequitur, quæ exquirere illicitum, anceps ac imper-
vium aliis fuit. Quo magis socordiam Tiberii rideo cui unicum erat studium, studere calliditati. Nec minus aliorum occultas artes, quæ tum maxime grassari cæpere, cum perversis itineribus ad honorem itum esset. Neutri sane aquilæ hujus aciem evasere, detecta quæ latebant, noitura nisi nocuissent. Nudata armis suis fraus, postquam in lucem protracta, quæ nocte suâ plurimis eripuit lucem. Lydi instar lapidis, virtutis, ac vitii, veri falsique,

* * *

omnes

P R Æ F A T I O.

omnes edocuit discrimen. Quid singulis, quid universis, cavendum sit malo sub Principe, ostendit. Quibus artibus retineantur imperia, vel quibus pereant, ad oculum exhibuit. Nihil dissimulando propter beneficium, nec rursus celando invidiam, pari libertate & facundia gesta omnium memoravit. Merito itaque optimi iudicii Princeps, Principem locum in omnibus Bibliothecis suis monumentis ejus assignavit. Digna Imperatoris gazâ suppellex, quæ orbis Domini gloriæ ac regimini servi serviret. Procul id ab omni fūco, quod eum optimo & suo jure, omnis ætas, omnes linguæ, ac loci loquuntur, nec quicquam minus tacitum est, quam Tacitus, nunquam sine laude loquendus. Quæ causa fuit quod & ipse quamprimum in publicum processit, laudabili hoc consensu abreptus ad aulam hunc, aliorum vestigiis institerim. Qui impetus, sive ratio, huc usque me tulit, ut non contentus eum vidisse & à limine salutasse, quamvis tenero stomacho is cibus gravis videretur, in succum ac sanguinem convertere omnibus nervis contenderim. Quo voto me esse frustratum, non tam ignavia, à quâ labor hic meus facile me vindicabit, quam operis difficultate, quæ neminem latere potest, confiteor. Specimen tamen diligentie meæ quæsi vi, quod tibi exhibeo, hunc nempe centonem quem ex variis Taciti frustulis contextui, ac Principi, quem hic formare propositum, aptavi. Facturus opera pretium arbitratus, si ea quæ per
universum

P R A E F A T I O.

universum corpus huc & illuc sparsa fuere, colligerem ac sub uno oculi ponerem obtutu. Quemadmodum boni Patres familias facere solent, qui messes suas quo commodius illis utantur, in horrea conducunt. Exemplo & ratione praeivere mihi hac in re multi, magna apud eruditos autoritate, qui ejusmodi compendiis incliti, nunc quoque in ore fama-que sunt proptererrima. Quos ego non æmulari, sed imitari propositum habui. Magnificum mihi satis esse ratus, si primos secutus in secundis aut saltem tertiis substitissem. Suam cuique ætatis stationem, suaque munia esse scio, utque juventam evoluendis literarum monumentis, ita robur annorum agendo magis quam legendo exerceri, memoriam quoque maximum in vita subsidium sensim hebescere, quandoque obrui & extinguui. His omnibus hac ratione subveniri posse experiendo didici. Parvam quippe molem, nec tædio nec impedimento etiam publicis negotiis occupatis futuram, quæ non sint voluptate otia captantibus, eorum quæ olim avide hauserint, & in quibus desudarint, refricet memoriam. Quod si aliquē usum tibi adferre possit, lætume habebit labor, quem in hoc opere concinnando exantlavi, sane gravem & molestum, illorum qui ante me similes nusus tractarunt, & eorum quoque qui eadem post me tentare volent, iudicio. Id unicuique sudoris ac vigiliarum pretium à te peto, ne vel ambitionis, vel superbiæ, aut etiam temeritatis, studium hoc meum arcessas, quibus vitiis ætatem in-

P R Æ F A T I O.

qua sum non omnino vacuam, hac in re cassam
 & insontem esse spondeo. Neque eo animo opus
 hoc aggressus sum, ut in publicum aliquando e-
 deretur, nulli mortalium præterquam mihi fo-
 re utile existimans, quam mentem & cum per-
 ficerem, & cum supremam manum operi huic
 imposuissem, retinui semper. Et huc usque in
 eadem mansissem sententia, ni decorum pudori
 meo esse ratus, tenue ingenium, cui potius la-
 tebras quærere debuissim, tam audacter ostentare.
 Contra hortantibus amicis quibus summum rerum
 mearum arbitrium commisi, abnuere non potui, id-
 ipsum quod si paruissem metuebam, veritus, ne hoc
 tyrocinio ad superbiam elatus esse viderer, quasi
 majorum spe hæc, quæ illis mediocritatem excessis-
 se dicebantur, ultro dissimularem. Quod si obse-
 quio peccasse tibi videor, culpam non recuso, non
 minusquam pœnam, quin hoc quoque experimento
 affectum approbem meum. Ætatem quæ adolescen-
 tiæ lubricum nondum exivit, suis viribus nesciam,
 alieno arbitrio regi fas putavi. Cætera quin cri-
 mini dari possint non dubito, concisum, brevem,
 obscurum incusabunt, quæ æquitate, cum sensus a-
 lienos non meis exprimam verbis, tuo iudicio re-
 linquo. Purum Taciti stylum quantum fieri potuit
 servavi, nec quicquam aliunde miscui nisi quam
 parcissime, ne quid præter formam in hoc opusculo
 extaret mei. Neque tamen piaculum duxi quando
 res postulabant auctoris sensum nonnunquam infle-
 dere.

P R Æ F A T I O.

Etere. Id tamen modeste, nullibi in sequiorem men-
 tem, eadem licentiâ qua aliis, qui similes partus in
 lucem ediderunt factum. Sæpe aliter non potui &
 ne nimis superstitiosus esse viderer, sæpe nolui.
 Cum ipse ferme ubique Taciti orbitam presso pede
 sequar, non aliquando in meum sensum deviare.
 Nonnulla haud ex præsentî statu, quem vitâ mea
 antiquiorem duco, scripsisse me fateor. Quia Prin-
 cipem ex Tacito formare volui, cui non tam instin-
 ctu naturæ, quæ omnem adulationem abhorret,
 quam necessitate materiæ, plus potentiæ, quam li-
 bertati expediret, indulsi. Utut est non tam ap-
 probare laborem hunc, quam excusare cupio, mul-
 tumque laudis etiam non laudatus laturum me pu-
 tabo, si vituperia evasero. Reliqua tenuitas mea
 abscondet aut vitabit. Tu vale, nec nomen tan-
 tum, sed animum quoque benevolum mihi imperti,
 & his, si lubet, fruerè mecum, sin minus, saltem
 non irascaris.

Aucto-

P R Æ F A T I O.

qua sum non omnino vacuam, hac in re cassam
 & insontem esse spondeo. Neque eo animo opus
 hoc aggressus sum, ut in publicum aliquando e-
 deretur, nulli mortalium præterquam mihi fo-
 re utile existimans, quam mentem & cum per-
 ficerem, & cum supremam manum operi huic
 imposuissem, re inui semper. Et huc usque in
 eadem mansissem sententia, ni decorum pudori
 meo esse ratus, tenue ingenium, cui potius la-
 tebras quærere debuissim, tam audacter ostentare.
 Contra hortantibus amicis quibus summum rerum
 mearum arbitrium commisi, abnuere non potui, id-
 ipsum quod si paruissem metuebam, veritus, ne hoc
 tyrocinio ad superbiam elatus esse viderer, quasi
 majorum spe hæc, quæ illis mediocritatem excessis-
 se dicebantur, ultro dissimularem. Quod si obse-
 quio peccasse tibi videor, culpam non recuso, non
 minusquam pœnam, quin hoc quoque experimento
 affectum approbem meum. Ætatem quæ adolescen-
 tiæ lubricum nondum exivit, suis viribus nesciam,
 alieno arbitrio regi fas putavi. Cætera quin cri-
 mini dari possint non dubito, concisum, brevem,
 obscurum incusabunt, qua æquitate, cum sensus a-
 lienos non meis exprimam verbis, tuo iudicio re-
 linquo. Purum Taciti stylum quantum fieri potuit
 servavi, nec quicquam aliunde miscui nisi quam
 parcissime, ne quid præter formam in hoc opusculo
 extaret mei. Neque tamen piaculum duxi quando
 res postulabant auctoris sensum nonnunquam infle-
 cere.

P R Æ F A T I O.

Etere. Id tamen modeste, nullibi in sequiorem men-
 tem, eadem licentiâ qua aliis, qui similes partus in
 lucem ediderunt factum. Sæpe aliter non potui
 ne nimis superstitiosus esse viderer, sæpe nolui.
 Cum ipse ferme ubique Taciti orbitam presso pede
 sequar, non aliquando in meum sensum deviare.
 Nonnulla haud ex præsentî statu, quem vitâ mea
 antiquiorem duco, scripsisse me fateor. Quia Prin-
 cipem ex Tacito formare volui, cui non tam instin-
 ctu naturæ, quæ omnem adulationem abhorret,
 quam necessitate materiæ, plus potentiæ, quam li-
 bertati expediret, indulsi. Ut est non tam ap-
 probare laborem hunc, quam excusare cupio, mul-
 tumque laudis etiam non laudatus laturum me pu-
 tabo, si vituperia evasero. Reliqua tenuitas mea
 abscondet aut vitabit. Tu vale, nec nomen tan-
 tum, sed animum quoque benevolum mihi imperti,
 & his, si lubet, frueri mecum, sin minus, saltem
 non irascaris.

Aucto-

*Auctoris Admonitio ad
Lectorem.*

NVmeri ad calcem no-
tati indices librorum ac
capitum sunt. Quos ideo sic
adjiciendos putavi, ut, si non
omnium, saltem purimorum
usui servirent, ac eo facilius
ipsa loca adiri possint, sicubi
vel de fide mea, vel de sensu
dubitetur.

PROEMIVM

De

DIVERSIS IMPERIORVM FORMIS.

Nullum imperii corpus ^{Impe-}
 stare ac librari sine re- ^{rium ne-}
 ctore potest a. ideo cun- ^{cessa-}
 ctas nationes, & urbes, ^{rium, id-}
 populus, aut primores, aut singuli re- ^{que di-}
 gunt b. Quibusdam vero nationum, ^{versum.}
 auctoritate suadendi magis, quam ^{Alibi li-}
 jubendi potestate audiuntur reges c. ^{mitata}
 Alibi unus imperitat, nullus exce- ^{Regum}
 ptionibus, nec precario jure imperan- ^{potestas.}
 di d: Dilecta autem ex his & con- ^{Alibi in-}
 stituta Reip. forma, facilius laudari ^{finita.}
 quam evenire, vel si evenit haud ^{Quaeque}
 diuturna esse potest e. Nam rebus ^{forma}
 cunctis inest quidam velut Orbis, ut ^{imperiũ}
 quemadmodum temporum vices, ita ^{melior,}
 Rerum publ. vertantur f. Sed ut ple- ^{definire}
 be valida, vel ubi Patres polleant, ^{arduum.}
 B ^{Omnes}
 noscen- ^{mutatio-}
^{ni obna-}
^{xia.}

a 1. hist. 16. b 4. an. 33. c M. G. c. 11. d M. G.
 6. 44. e 4. an. 33. f 3. an. 55.

Regum ingenia quando scire expedit. noscenda vulgi natura, & Optimum ingenia: Sic non alio rerum statu quam ut unus imperitet, Principum mores vitamque conquiri tradique, in rem fuerit g. Et quia utilissimus ac brevissimus bonarum malarumque rerum dilectus est, cogitare, quid aut volueris in alio Principe, aut nolueris h: hac talia ex

Et quid veteri memoria repetita, exempla illis ex a- recti aut de honestamenta, quotiens liorum res locusque poscent, memorabo i. Principum vita discendum. Quoniam pauci prudentiam honesta ab deterioribus, utilia ab noxiis discernunt, plures aliorum eventis docentur: utque pravis dictis ac factis ex posteritate & infamia par metus sit k.

Insti-

g 4. an. 33. h 1. Hist. 16. i 3. Hist. 51.
k 3. an. 65.

INSTITVTIO POLITICA

EX TACITO.

LIBER I.

CAPUT I.

DE VNIVS IMPERIO.

Mihi quanto plura vete- *Vnius*
rum seu recentium re- *impe-*
volvo *a*, tanto magis u- *rium op-*
num Reip. corpus u- *timum.*
nius animo regendū esse probatur *b*. *Et paca-*
Quia infociabile regnum *c*: & ar- *tissi-*
duum est, eodem loci potentiam & *mum.*
concordiam esse *d*. At unius mens *Quam-*
vix tantæ molis capax *e*, & in civita- *vis plu-*
te illustribus viris subnixa, plures fa- *res susti-*
cilius munia Reip. sociatis laboribus *nandis*
exequi possunt *f*. Populi imperium *negotiis*
juxta libertatem *g*. Ego illum rerum *validia-*
statum abnuo: suspecto senatus po- *res.*

B 2

puli-

a 3. an. 18. b 1. an. 12. c 13. an. 17. d 4. an.
4. c 1. an. 11. f 1. an. 11. g 6. an. 42.

Et De- pulique imperio, ob certamina po-
mocratia tentiū, & avaritiam magistratum *h.*
libertati Illud quoque ex plebe vitium, quod
proxima. non simul, nec iussi conveniunt: sed
Sed ibi multi dies contatione coeuntium ab-
ambitio sumuntur *i.* Nec in commune con-
etur- sulunt, sed per Principes factionibus
ba. & studiis trahuntur *k.* Ac cum sibi
Hic po- quisque contra æmulos subsidium
pulus a- vocant, accitus in partes adversum
varus. omnes valet *l.* Ut sunt ferme pe-
In consi- riculosiores inimiciæ juxta liberta-
liis tar- tem *m.* Proinde non aliud discordan-
das. tis patriæ remedium fuerit *n.*, quam
Et sæpe omnium potestatem ad unum con-
discors. ferri *o.* Quæ tamen legibus sit cir-
Ideo con- cumscripta. Ne, vetustate imperii
jugien- coalitâ audaciâ *p.*, pro modestia ac
dum ad pudore vis & ambitio incedat *q.*
unum. Quippe vetus ac jampridem insita
Legibus mortalibus potentiæ cupido, quæ
adstri- cū imperii magnitudine adolescit *r.*
ctum. Et initia magistratus plerumque me-
Ne ni- liora, at finis inclinât *s.* Neve Prin-
mis inso- ceps nimis insurgat, vel Senatus, le-
lescat. gum

h 1. *an.* 2. *i* *M. G. c.* 11. *k* *Agr. c.* 12. *l* 6. *an.* 42.

m *M. G. c.* 21. *n* 1. *an.* 9. *o* 1. *Hist.* 1.

p 14. *an.* 1. *q* 3. *an.* 26. *r* 2. *Hist.* 38. *s* 15.

an. 21.

gum & magistratum munia in se *V* sepe trahat *t*. Nisi queis ut libitum impe- accidit. ritet *u* : nempe tum ea est conditio Idque et- imperandi, ut non aliter ratio con *iā* Prin- stet, quam si uni reddatur *x*. cipi ca- vendum. Sed si absolute imperitet, solus sit qui re- rum omnium potiatur.

t 11. an. 5. *u* 3. an. 26. *x* 1. an. 6.

C A P. II.

D E E L E C T I O N E E T
S V C C E S S I O N E.

E Lectio optimum quemque in- *Electio dilectum*
venit *a*, & cum successione mo- *facit*.
res non discernantur, suffragia & *Et Prin-*
existimatio reperta ut imperaturi vi- *cipi glo-*
tam famamque penetrarent *b*. Nam *rior*
generari ac nasci Regibus, fortui- *est*.
tum, nec ultra aestimatur: cooptan- *Quod*
di iudicium integrum, &, si velis e- *gnarum*
ligere, consensu monstratur *c*. Cal- *Tiberio*
lide Tiberius dabat famæ, ut voca- *erat*.
tus potius electusque à Repub. vide- *Sed in-*
retur, quam per uxorium ambi- *terregna-*
tum & senili adoptione irrepsisse *d*. pericu-
B 3 *Dici-losa.*

a 1. *hist.* 16. *b* 4. *hist.* 7. *c* 1. *hist.* 16. *d* 1. *an.* 7.

Reges alienigene. Dicitur contra : Opportunos magnis conatibus transitus rerum e. Petendum alio ex Orbe Regem , externis moribus infectum f. Sæpe armis de Principatu certari g : sæpe in electione erratum Nam multi maiores privati videntur , dum privati sunt , & omnium consensu capaces imperii nisi imperent h. Ac ut ludibria rerum mortalium cunctis in negotiis observantur , fama , spe , veneracione , potius omnes destinantur imperio , quam quem futurum Principem fortuna in occulto tenet i. Difficilius esse temperare felicitati qua tuos non putes ufuros k. Nec ulla posterum cura lacerari imperium l : Minore discrimine sumi Principem quam quæri m. Cohiberi pravas aliorum spes si successor non sit in incerto n. Sed successio deerrat interdum ad parum idoneos o , non ætate , non rerum experientia tantæ moli pares p. Minus Vel ad eos quorum juvenia armis illis curæ civilibus , aut domesticis discordiis regna ad imbu-

posterorē nō trāfitura. Et plerūq; avari sunt. Minora ex successione pericula. Nullus cōpetitoribus locus.

c 1. hist. 21. f 2. an. 2. g 1. hist. 15. h 1. hist. 49.

i 3. an. 18. k 2. hist. 47. l 3 hist. 55. n 1.

hist. 56. n 3. an. 56. o 13. an. 29 p 1. an. 4.

imbuta, odia, injurias, cupidinem hanc ad
 ultionis, ad imperium adferat q. Ac imperiū
 cedit quandoq; mater muliebri im- veniunt
 potentia r; serviendum feminæ: Nec minores
 imbecillis tantum & impar laboribus annis
 hic sexus, sed, sic licentia adsit, sæ- judicio.
 vus, ambitiosus, potestatis avidus s. Qui an-
 Qui decus, pudorem, corpus, cun- tecesso-
 cta regno viliora habeat t. Sic A- rum in-
 grippina puellaribus adhuc annis stu- jurias
 prum cum Lepido spe dominationis vindicāt
 admisit, pari cupidine usque ad libi- tanquam
 ta Pallantis provoluta u. In tantū non suas.
 modo à libertate, sed etiam à servi- Matris
 tute degenerant, quibus femina do- interdū
 minatur x. Raræ quippe tales, qua- consiliis
 lis Germanici conjunx, pudicitia im- subsunt.
 penetrabili y, quæ virilibus curis fe- Quarum
 minarum vitia exuerat z. Concu- sexus
 tiuntur quoque fratres proximo- multis
 rum certaminibus a, ac spe objecta vitis
 Principis loci semina exitii in se me- obno-
 ditantur b. Nam cupido dominandi xius.

B 4

cun- Exem-

plum in Agrippina. Cui paucae dissimiles. Acce-
 dunt fratrum discordiæ.

q 13. an. 4. r 1. an. 4. s 3. an. 33. t 22. an.
 65. u 14. an. 2. x M. G. c. 45. y 4.
 an. 12. z 6. an. 25. a 2. an. 43. b 6. an.
 60.

cunctis affectibus flagrantior *c.* Fin-
 gunt & metus, quo magis concupi-
 ſcant *d.* Suspectum semper invisum-
 que dominantibus qui proximus de-
 ſtinetur *e.* Nec defunt pravi magistri
 Ex affe- accendendis offensionibus callidi,
 ctu do- qui vera intendunt, adgerant falsa *f.*
 minan-
 di.. *tu.* ad scelus increpent, ad quod facilli-
 Ex me- me ab ejusmodi voto transitur *g.*
 tu.
 Ex pra- ad scelus increpent, ad quod facilli-
 vis ma- me ab ejusmodi voto transitur *g.*
 gistris. Namque ambitio corrumpit animos
 Hinc ut minime illud reputent: esse priva-
 audendi tis cogitationibus progressum; &
 animus prout velint, plus minusve sumi ex
 & nulla fortuna *h.* Imperium cupientibus,
 cura pe- nihil medium inter summa aut præ-
 ricli. cinitia *i.* Ideo spretis quæ tarda cum
 Adfunt securitate præmatura vel cum exitio
 & adju- properant *k.* His statim adhærescunt
 tores. quibus nova & ancipitia præcolere,
 Ipsique avida & plerumque fallax ambitio
 subditi. est *l.* Et lætantes ad nova imperia
 Et finis subditi *m.* Ita aut perire Principi ne-
 deplo- cesse est, aut quod æque apud bonos
 randus. miserum, occidere *n.*

CAP.

c 15. an. 53. d 1. hist. 21. e 1. hist. 21. f 2.
 an. 57. g 1. hist. 22. h 2. hist. 74, i 2.
 hist. 74. k 3. an. 66. l 14, an. 22. m 2.
 an. 2. n 3. hist. 29.

CAP. III.

DE RELIGIONE,

& vitandis hariolis.

Regi cu-
re sit

R Ex quidem summus homi-
num *a*, & omnia mortalia in-
fra magnitudinem ipsius jacent *b*. Quod il-
Supra vero ipsum Deus. Cujus be-
nignitati referenda gratia *c*, quod
summæ rei impositum *d*, in proximo
sibi fastigio collocarit *e*. Ac simul
illud reputet, arduum & subiectum
fortunæ regendi cuncta onus *f*:
quantoque plura adeptus sit, tanto
se magis in lubrico *g*. Magis fama
quam vi stare res suas *h*. Quod si læta
quidem in præsens fiat, omnia, gra-
tes Deo agat *i*: nec ritus sacrorum,
inter ambigua culti, per prospera
obliterentur *k*. Vt sunt ingenia Re-
gum, dubiis ad formidinem prona,
ubi securitas redierit, voluptatum
quam religionum appetentia. Quin

cultus

Dei.

Quod il-

lum eve-

xerit.

Et ut

confer-

vet for-

tunam

suam ni-

mis lu-

bricam.

Idque et

iam pro-

speris re-

bus.

Et ejus-

dem re-

autor sit

B 5

exem- subditis &

a 3. *an.* 58. *b* 14. *an.* 54. *c* 11. *an.* 15. *d* 6.
an. 31. *e* 1. *hist.* 15. *f* 1. *an.* 11. *g* 1. *an.*
72. *h* 6. *an.* 30. *i* 11. *an.* 15. *k* 11. *an.* 15.
14. *hist.* 83.

exemplum det populo, religionibus
ac divino jure illum devinciendo *m*.
Maxime Obsequium inde in Principem & æ-
exemplo. mulandi amor validior quam pæna
Erroneæ ex legibus aut metus *n*. Mathemati-
prædi- cos vero fugiat, genus hominum
ctiones. potentibus infidum, sperantibus fal-
Et inuti- lax *o*. Nam quæ fato manent, quam-
les. vis significata, non vitantur *p*. Fugiat
Impia etiam Magorum sacra, somniorum
consulta interpretes *q* quanquam cupidine in-
Mago- genii humani libentius obscura cre-
gorum. dantur *r*.

m 3. *an.* 26. *n* 3. *an.* 55. *o* 1. *hist.* 22. *p* 1
hist. 18. *q* 2. *an.* 27. *r* 1. *hist.* 22.

CAP. IV.

DE MAIESTATE.

Adsit illi **S** It Princeps visu & auditu juxta
Maje- venerabilis, magnitudinem ac
stas. gravitatem summæ fortunæ reti-
Principe nens *a*. Rarus illi in publicum egres-
digna. sus *b*, nec prompti aditus, nec obvia
Nec ni- comitas *c*. Nam majestati major ex
mis. eam longinquo reverentia *d*, atque omne
publicet. igno-

a 2. *an.* 72. *b* 13. *an.* 45. *c* 2. *an.* 2.
d 2. *an.* 47.

ignotum pro magnifico est e. Coram
 adire alloquique Velledam negatum.
 Arcebantur aspectu quo plus vene-
 rationis inesset f. Imo quanquam in-
 ter adversa salva virtutis fama g, non
 vultu demisso, aut supplex h, sed ex
 memoria prioris fortunæ agat i. Ma-
 jestas quippe Principem defendit k,
 magnum in utraque fortuna robur.
 Divus Augustus vultu & aspectu A-
 ttiacas legiones exterruit l. Divus
 Iulius seditionem exercitus uno ver-
 bo compescuit m. Contemptu vero
 inertiae destruitur authoritas n. Ne-
 gat ergo se terrore & minis vinci o,
 ingens animi, nec in ipso discrimine
 fractus p. Dissimilis Othoni, qui
 contra decus imperii thoro insistens,
 precibus & lacrymis militarem licen-
 tiam cohibebat q. Dissimilis Vitellio,
 qui vultu, voce, lacrymis non dee-
 rat misericordiam populi elicere, lar-
 gus promissis, & quæ natura trepi-
 dantium est, immodicus r. Cujus

*Eamque
 retineas
 inter ad-
 versa.*

*Quod
 multis
 profuit.*

*Ut nocce-
 humili-
 tas.*

*Qualis
 in Otho-
 ne.*

*Et Vi-
 tellio*

*B 6 qui-
 fuit.)*

e Agr. c. 30. f 4. hist. 65. g 4. hist. 2. h 12.
 an. 36. i 2 an. 63. k 1. an. 42. l 1. an.
 42. m 1. an. 42. n 1. hist. 6. o 1. an.
 29 p 13. an. 43. q 1. hist. 82. r 3. hist.
 58.

*Et so-
cordia.*

quidem animum tanta torpedo in-
vaserat, ut si Principem eum cæteri
non meminissent, ipse obliviscere-
tur s. Vna tantum vox non degene-
ris animi excepta, cum tribuno in-
sultanti, se tamen imperatorem ejus
fuisse respondit t: magnifice & lau-
dabiliter si ad hanc formam cætera
fuissent u.

s 3. *hist.* 63. t 3. *hist.* 85. u 1. *hist.* 5.

C A P. V.

D E M O D E S T I A.

*Maje-
statē
Mode-
stiam
jungat.*

*Quant
conser-
vet ma-
xime in
prospe-
ris.*

I Nvidiam & arrogantiam fugiat.
Princeps a: nec illi, quod est ra-
rissimum, aut facilitas auctoritatem,
aut severitas modestiam deminuat b.
Quæ neq; summis mortalibus sper-
nenda est, & à Diis æstimatur c. Id
vero egregium si quanta nobilitas &
fortuna; tanta illi rerum prospera-
rum sit moderatio d. Cur enim su-
perbia intumescat? e Cuncta mor-
talium incerta f. Magnæ fortunæ
magna pericula g. Brevibus momen-
tis

a 2. *an.* 72. b *Agric.* c. 9. c 15. *an.* 2. d 12.

an. 37. e 4. *hist.* 19. f 1. *an.* 72. g 4. *an.* 13.

tis summa quoque vertuntur *h.* Re- *Quæ in-*
 pentina vis Dictatorem Cæsarem op- *certa &*
 pressit: occultæ Cajum insidiæ *i.* Ma- *casibus*
 gna documenta instabilis fortunæ, *obnoxia.*
 summaque etiam miscentis *k.* Vidit
 Roma Romanum Principem, gene- *Exem-*
 ris humani paulo ante dominum, re- *plum*
 licta fortunæ suæ sede exire de impe- *ejus rei*
 rio *l.* Vidit & habuit instrumenta ser- *in Vitel-*
 vitutis & Reges *m.* Syphacem P. Sci- *lio.*
 pio, Persem L. Paullus, & multi alii *Et aliis.*
 victos Reges in triumpho duxere *n.*
 Princeps se mortalem esse, & homi-
 num officio fungi meminerit *o.* Su- *Super-*
 perbe hac in parte Augustus egit, qui *bia in-*
 nihil Deorum honoribus reliquit, *visæ in*
 cum se templis, & effigie numinum, *Augu-*
 per flamines & sacerdotes coli vellet *p.* *sto.*
 Modeste Vespasianus, in quo nihil
 timidum, arrogans, aut in rebus no- *Mode-*
 vis novum fuit *q.* cum eum Impera- *stie gra-*
 torem milites salutavissent, Cæsaris, *tiae in*
 Augusti, & omnia Principatus voca- *Vespa-*
 bula cumulant *r.* Ipse Tiberius fin- *siano.*
 gendis virtutibus subdolus, nomen *In Ti-*
 Patris patriæ, à populo sæpe inge- *berio.*
 stum.

h. 5. hist. 4. i. 3. hist. 68. k. 4. hist. 47. l. 3.
hist. 68. m. Agr. c. 14. n. 12. an. 38. o. 4. an.
38. p. 1. an. 10. q. 2. hist. 80. r. 2. hist. 80.

stum, repudiavit: acerbeque increpuit eos qui divinas occupationes, ipsumque Dominum dixerant s. In Vitellio vel illud solum laudabile, si à virtute profectum, quod Cæsarem se appellari etiam victor prohibuerit t.

s 2. an. 87. t 1. hist. 62.

C A P. VI.

DE IUSTITIA.

V Etustissimi mortalium nulla adhuc mala libidine corrupti, sine scelere eoque sine pœna aut coercionibus agebant, & ubi nil contra morem peterent, nil per metum vetabantur a. Mox leges egregiæ, exempla honesta, ex delictis aliorum nata b. Atque hæ primo rudibus hominum animis simplices erant. maximeque fama celebravit Cretenesium, quas Minos, Spartanorum, quas Lycurgus: ac post Atheniensium, quæfitores jam & plures. quas Solon perscripsit c. Nec dubium super multis negotiis melius atque rectius olim provi-

a 3. an. 26. b 15. an. 20. c 3. an. 26.

provisum, & quæ convertantur in deterius mutari *d*. Ideo retinenda sapienter reperta, & semper placita *e*. Sed leges accommodantur prout conducant *f*, & si novæ causæ urgeant, fit sanctorum legum Princeps *g*. Modo parcè nam corruptissima Repub plurimæ leges *h*. quibus sæpe non minus quam flagitiis laboratur *i*. Quarum plures oblivione, vel quod flagitiosius, contemptu abolitæ *k*. acribus ut ferme talia initiis, & incurioso fine *l*. Iisque repressæ fraudes miras per artes rursus oriuntur *m* periculose in publicum. Nam si velis quod nondum vetitum est; timeas ne veteri: at si prohibita impune transcederis; neque metus ultra, neque pudor est *n*. Interdum vera aut in deterius credita, iudice ab uno facilius discernuntur; odium & invidia apud multos valet *o*. Illud in Tiberio laudabile, quod multa adversus ambitum, & potentium preces constituerit *p*. Nec Princeps omnium negotiorum.

Et magna parte meliores.
Quæ non rejicienda.
Et novæ ferenda.
Sed parce.
Exercendaque.
Nam neglectæ plus nocent quàm nunquàm latæ.
Aliquândo ipse iudicet.
Sed sine ambitu.

d 14. *an.* 43. *e* 3. *an.* 69. *f* 12. *an.* 6. *g* 3. *an.* 26.
h 3. *an.* 27. *i* 3. *an.* 25. *k* 3. *an.* 54.
l 6. *an.* 17. *m* 6. *an.* 16. *n* 3. *an.* 54.
o 3. *an.* 10. *p* 1. *an.* 75.

*Cetera
aliis, de-
leger.*

*Et in ju-
dicio po-
testatis
perso-
nam re-
tineat.*

*Nec in-
auditos
damnet.
Imo ad-
vocatam
det reo.*

tiorum iudex sit, vel clausis unam in-
tra domum accusatoribus & reis pau-
corum potentia grassetur *q*. Vbi vero
conventus ac judicia poscunt; gravis,
intentus, severus, & sæpius miseri-
cors *r* sit. Objecta crimina pro ad-
probatibus non habeat *s*: Sed cuicun-
que defensio tribuenda *t*, non nisi co-
gnita causa, jus & injuria discerni-
tur *u*. Nihil reum prohibeat, quo-
minus cuncta proferat quibus inno-
centia ejus sublevari, aut si qua sit
iniquitas accusatoris, coargui possit
x. Ne damnatus antequam reus *y*, in-
auditus atque indefensus, tanquam
innocens pereat *z*, & reum fuisse se,
tantum pœna experiatur *a*. Det imo
qui causam ejus oret *b*: nam proprius
metus, validam quoque eloquen-
tiam debilitat *c*, & quamvis justum
dolorem impedit pudor *d*. Vt sunt
molles in calamitate mortalium ani-
mi *e*. Idque ipsum apud infensos in-
citamentum est tanquam nimius pa-
vor

q 13. *an.* 4. *r* *Agr. c.* 9. *s* 3. *an.* 12. *t* 13. *an.*
20. *u* 2. *an.* 66. *x* 3. *an.* 12. *y* 11. *an.*
28. *z* 1. *hist.* 6. *a* 15. *an.* 71. *b* 11. *an.*
3. *c* 3. *an.* 67. *d* 11. *an.* 35. *e* 4. *an.*
58

vor conscientiam arguat *f.* Ita Publio Celeri nec animus in periculis, nec oratio suppeditavit *g.* Et cum in Plancinam accusatores ac testes certatim perorarent, respondente nullo, miseratio magis quam invidia oriebatur *h.* Dandum etiam tempus quo *Et tempus.* crimina diluat: nam plerique innocentes recenti invidiæ impares *i.* Modo ne quis subdola mora scelerum probationes subvertat *k.* Cetera integris animis dijudicanda & pari *Nisi ad eludendum.* modestia *l.* Inique Tiberius fecit, qui Silanum voce, vultu, & quod ipse creberrime interrogaret, premebat *m.* Nam sæpe confitendum erat ne frustra quæsiuisset *n.* Verba in se *Nec perinat verba.* jacta ne ad cognitionem vocet *o:* facta, arguantur; dicta impune sint *p.* Ipse Divus Iulius, ipse Divus Augustus, & tulere ista, & reliquere; haud facile dixerim, moderatione magis an sapientia. namque spreta exolescunt: si irascere, adgnita videntur *q.* Vana à scelestis, dicta à male-

f 3. *hist.* 10. *g* 4. *hist.* 40. *h* 3. *an.* 17. *i* 2. *an.*

77. *k* 3. *an.* 7. *l* 3. *an.* 12. *n* 3. *an.* 67.

o 2. *an.* 50. *p* 1. *an.* 72, *q* 4. *an.* 34.

Præci- maleficiis differunt *r.* Multo minus
pue am- verba prave detorta, neve conviva-
bigua, lium fabularum simplicitas in cri-
nec serio men ducantur *s.* Vltimum vero in
jacta. Servitute est, adimere per inquisitio-
Nec in nes & loquendi audiendique com-
inea in- mercium *t.* Nec privatas inimicitias
quirat. ulciscatur *u.* (cum fas sit privata o-
Nec pri- dia publicis utilitatibus remittere *x.*)
vas of- & ut lentus in suo dolore sit, sic Reip.
fensas. injurias ne largiatur *y.* Sic à majori,
 bus institutum ut si antissent delicta,
Cætera poenæ sequerentur *z.* Nam culpa
delicta quam poena tempore prior, emenda-
castiget. ri quam peccare posterius est *a.* Sed
Iure, non non utendum imperio, ubi legibus a-
vi. gi possit *b:* nec intempestivis reme-
Tempe- diis delicta accendat *c,* nec cito dam-
stive. net. Insigne Senatuscons. Romanum,
 ne decreta patrum ante diem deci-
Tarde. mum ad ærarium deferrentur, quo
 Senatui libertas ad poenitendum ef-
 set *d.* Sunt poenæ legibus constitutæ,
 quibus sine sævitia judicium, & tem-
 porum infamia, supplicia decernan-
 tur *e.*

r 3. an. 50. *s* 6. an. 5. *t* Agr. c. 2. *u* 3. an.

i 2. *x* 1. an. 10. *y* 3. an. 70. *z* 3. an.

69. *a* 15. an. 20. *b* 3. an. 69. *c* 12.

an. 54. *d* 3. an. 54.

tur *e*. Ne Princeps gravior remediis *Pœnis*
 quam delicta sint *f*, nec offensionum *sitatis*.
 avidus *g*, præsertim ubi locus sen-
 tentiæ, per quam neque reis delicta *Quibus*
 impune sint, & illum clementiæ si- *tempe-*
 mul ac severitatis non pœniteat *h*. *ret.*

Quosdam in exilium projiciat, qui- *Exilio.*
 bus inopibus quanto longior vita,

ranto plus supplicii erit *i*, & privatim
 miseriae, & publicæ clementiæ ex-
 empla futuri *k*. Si enim modum ex- *Sine in-*
 cedat; quanquam adversus fontes & *vidia*
 novissima exempla meritos, misera- *crudeli-*
 tio orietur, tanquam non utilitate *tatis.*

publica sed in sævitiam unius absu-
 mantur *l*. Sed quia contumacia infe-
 riorum, lenitas imperitantis deminuitur *m*, pœnam pro magnitudine
 delicti statuatur *n*. Nam ne corporis
 quidem morbos veteres, & diu au- *Inter-*
 ctos, nisi per dura & aspera coerceas: *dum du-*
 corruptus simul & corruptor, æger *rius ad-*
 & flagrans animus, haud levioribus *vertat.*
 remediis restinguendus, quam libi-
 dinibus ardescit *o* Nec miserationem
 populi timeat, quando flagitiorum

præ-

e 14. *an.* 48. *f* 3. *an.* 28. *g* 3. *an.* 54. *h* 3.
an. 50. *i* 12. *an.* 20. *k* 14. *an.* 48. *l* 15. *an.*
 44. *m* 16. *an.* 28. *n* 14. *an.* 49. *o* 3. *an.*
 54.

*Etiam
cum pe-
riculo of-
fensio-
nis.*

*Etiam
in ma-
gnos.*

*Sed cau-
te.*

*Exem-
plo Ty-
berii.*

prævalet deformitas *p*, nec offen-
sionum pro utilitate publica pavidus
sit *q*. Quippe plura sæpe peccantur
dum demeremur, quam cum offen-
dimus *r*. Quædam imo virtutes odio
sunt, severitas obstinata, invictus
adversus gratiam animus *s*. Nec ma-
gnis parcat, qui quanto majori mo-
le prociderint, tanto plus formidinis
in alios dispergetur *t*. Iniquum illud
Senatusc., quod varie jactatur, & pro-
ut potens vel inops reus, infirmum,
aut validum *u*. Sed securitati ante-
quam vindictæ consulendum *x*: ne
quo sermone, vel signo, præscios
criminis faciat *y*. Malunt enim sæpe
patrati quam incepti facinoris rei
esse *z*: & privata vulnera Reip. ma-
lis operire *a*. Imminentium pericu-
lorum remedium ipsa pericula rati *b*.
Vnde Tiberius Libonem sibi infen-
sum, ornat prætura, convictibus ad-
hibet, non vultu alienatus, non ver-
bis commotior, cunctaque ejus di-
cta factaque cum prohibere posset,
scire

p 11. *an.* 32. *q* 4. *an.* 38. *r* 15. *an.* 21. *s* 15.
an. 21. *t* 11. *An.* *u* 2. *hist.* 10. *x* 11. *an.*
31. *y* 11. *an.* 29. *z* 2. *an.* 66. *a* 1. *hist.*
33. *b* 11. *an.* 26.

scire malebat c. Quod si ita condu-
 cat, ante metum & rumorem cædem *Vel pro-*
 properet d. Nec semper palam pœ- *pere.*
 nam aufit; sed aliquando in secreta
 parte urbis interfici jubeat e. Scelera
 ostendi debent dum puniuntur, fla-
 gitia abscondi f. Mutianus Pisonem *Inter-*
 custodia militari cinctum, ne in ipsa *dū clam.*
 urbe conspectior mors foret, ad qua-
 dragesimum ab urbe lapidem inter-
 fici jussit g. Vitellio, ne palam jussa
 Blæsi mors atrocem invidiam ferret, *Et diebus*
 placuit veneno grassari h. Nec die- *profa-*
 bus festis supplicia sumat. Quis enim *nis.*
 dies vacuus pœna, ubi inter sacra &
 vota, quo tempore verbis etiam pro-
 fanis abstinere mos est, vincla & la-
 queus inducantur i? Visui quoque
 consulat, ne coram interficiantur k.
 Ipse Nero subtraxit oculos, jussitque
 scelera, non spectavit l. Præcipua *Non sub*
 vero sub Domitiano miseriarum pars *oculis*
 erat videri & aspici: cum suspiria ci- *vis.*
 vium subscriberentur: cum denotan-
 dis hominum palloribus sufficeret
 sævus ille vultus & rubor, à quo se
 contra

c 2. an. 28. d 14. an. 57. e 2. an. 40. f M.

G. c. 12. g 4. hist. 11. h 3, Hist. 39. i. 4.

an. 70. k 12. an. 47. l Arg. c. 45.

Et in contra pudorem muniebat *m.* Mul-
paucos. torum culpa fuerit, paucorum pœ-
 na sit *n.* Quanquam multi è domo
 Tiberii, equitesq; ac Senarores, falsū
 Agrippam opibus sustentasse, iuvisse
 consiliis dicerentur, haud quęsitum
o. Idque præcipue observandum; ne
 coercitio plus damni in Remp. ferat,
 vel ignominiam ac infamiam viro-
 rum illustrium poscat *p.* Feminae ex-
 fortes periculi sint, & liberi *q,* maxi-
 me si patris iussa non potuerint de-
Ne in tractare *r.* Nero cetera crudelis pul-
foemi- so in exilium Suilio, filium ejus Ne-
nas vel rulinum aggressis accusatoribus in-
liberos. tercessit *s.* Idem ne invidia crudelita-
 tis glisceret, Paullinae mortem inhi-
 beri iussit *t.* Dispar in eo sibi quod re-
 latum caput Syllae illuserit *v.* Cui si-
Nec oc- milis Otho, qui & cædem Pisonis
cisos il- maxima lætitia excepit, & caput ejus
ludat. dem insatiabilibus oculis perlustravit
x. Et utroque occultior, non melior
 Tiberius, qui foeminas, qua occu-
 pandæ Reip. argui non poterant, ob
 lacrymas punivit. necataque est anus

Vitia

m Arg. c. 45. *n* 1. *hist.* 84. *o* 2. *an.* 40. *p* 3.
an. 52. *q* 6. *an.* 10. *r* 3. *an.* 17. *s* 13. *an.*
 43. *t* 15. *an.* 64. *u* 14. *an.* 57, 1. *hist.* 44.

Vitia Fusii Gemini mater, quod filii
necem, flevisset y.

y 6. an. 10.

APPENDIX.

CAP. DE IVSTITIA.

*In quo de Asylis Advocatis, ac Delato-
ribus agitur.*

PRincipes quidem instar deorum
sunt: sed neq; à diis nisi justæ sup-
plicum præces audiuntur, neq; quis-
quam in urbis templa perfugit, ut eo
subsidio ad flagitia utatur a. Alio-
quin nullum satis validum imperium
fuerit coercendis seditionibus popu-
li, scelera hominum, ut cærimonias
Deum protegentis b. Nec quenquam
impunitatis cupido, magnis conati-
bus adversa, retinuerit c. Vnde Romæ
incefferat deterrimo cuique licentia
impune probra & invidiam in bonos
excitandi, libertique etiam ac servi,
patrono vel domino cum voces in-
tentarent, ultro metuebantur d. Ni-
hil vero tam venale publicæ mercis,
quam

*Asyla
innocen-
tiæ præ-
sidia,
nō scele-
rum il-
lecebræ.*

*Quæ po-
pulus ut
sancta
defendit.
Vnde
peccandi
libido.*

a 3. an. 26. b 3. an. 60. c 15. an. 50. d 3.

an. 36.

Et in contra pudorem muniebat *m.* Mul-
paucos. torum culpa fuerit, paucorum pœ-
 na sit *n.* Quanquam multi è domo
 Tiberii, equitesq; ac Senarores, falsū
 Agrippam opibus sustentasse, iuvisse
 consiliis dicerentur, haud quęsitum
o. Idque præcipue observandum; ne
 coercitio plus damni in Remp. ferat,
 vel ignominiam ac infamiam viro-
 rum illustrium poscat *p.* Feminae ex-
 fortes periculi sint, & liberi *q,* maxi-
 me si patris iussa non potuerint de-
Ne in tractare *r.* Nero cetera crudelis pul-
fæmi- so in exilium Suilio, filium ejus Ne-
nas vel rulinum aggressis accusatoribus in-
liberos. tercessit *s.* Idem ne invidia crudelita-
 tis glisceret, Paullinae mortem inhi-
 beri iussit *t.* Dispar in eo sibi quod re-
 latum caput Syllae illuserit *v.* Cui si-
Nec oc- milis Otho, qui & cædem Pisonis
cisos il- maxima lætitia excepit, & caput ejus-
ludat. dem insatiabilibus oculis perlustravit
x. Et utroque occultior, non melior
 Tiberius, qui fœminas, qua occu-
 pandæ Reip. argui non poterant, ob
 lacrymas punivit. necataque est anus
 Vitia

m Arg. c. 45. *n* 1. hist. 84. *o* 2. an. 40. *p* 3.
 an. 52. *q* 6. an. 10. *r* 3. an. 17. *s* 13. an.
 43. *t* 15. an. 64. *u* 14. an. 57. 1. hist. 44.

Vitia Fusii Gemini mater, quod filii
necem, flevisset y.

y 6. an. 10.

A P P E N D I X.

C A P. D E I V S T I T I A.

In quo de *Asylis Advocatis, ac Delato-*
ribus agitur.

PRincipes quidem instar deorum
sunt: sed neq; à diis nisi justæ sup-
plicum præces audiuntur, neq; quis-
quam in urbis templa perfugit, ut eo
subsidio ad flagitia utatur a. Alio-
quin nullum satis validum imperium
fuerit coercendis seditionibus popu-
li, scelera hominum, ut cærimonias
Deum protegentis b. Nec quenquam
impunitatis cupido, magnis conati-
bus adversa, retinuerit c. Vnde Romæ
incefferat deterrimo cuique licentia
impune probra & invidiam in bonos
excitandi, libertique etiam ac servi,
patrono vel domino cum voces in-
tentarent, ultro metuebantur d. Ni-
hil vero tam venale publicæ mercis,
quam

*Asyla
innocen-
tiæ præ-
sidia,
nō scele-
rum il-
lecebræ.*

*Quæ po-
pulus ut
sancta
defendit.
Vnde
peccandi
libido.*

a 3. an. 26. b 3. an. 60. c 15, an. 50. d 3.

an. 36.

Advo- quam advocatorum perfidia e: qui
cati per- inimicitias quoq; , accusationes, odia
fidi. & injurias fovent f. Namque ut vis
 morborum pretia medentibus ; sic

Litium illis fori tabes pecuniam adfert g.
satores. Ideo olim Cincia lex lata fuit , qua
 cavebatur ne quis ad causam oran-
 dam mercede aut donis emeretur h.
 Sed paucorum culpa ipsis exitiosa
 esse debet: nihil universorum juri de-

Ideo pu- rogandum i. Vtui quippe & rebus
niendi. subsidium paratur, ne quis inopia ad-

Cetero- vocatorum potentioribus obnoxius
rum ope- sit k. Merces vero & præmium inci-
ra non tamentum ingeniis adferunt l: Subla-
inutilis. tis studiorum preciiis etiam studia
 peribunt , ut minus decora m. Ac ut

Et præ- corpora lente augescunt , cito extin-
mio di- guuntur ; Sic ingenia oppresseris fa-
gna. cilius, quam revocaveris n. Corrupta
 Repub. Romana primores quoque

Delato- Senatus infimas delationes exerce-
res ini- bant: alii propalam, multi per occul-
qui. tum , alieni , conjuncti, amici, igno-
 ti o. Et multitudo periclitantium gli-
 scebat, cum omnis domus delatorum

inter-

e 1. An. 5. f 11. An. 6. g 11. An. 6. h 13.

An. 5. i 13. An. 27. k 11. An. 7. l 14. an.

21. m 11. An. 7. n Agr. c. 3. o 6. An. 7.

interpretationibus subverteretur p: *Quis*
 Maligna cura in omnes, quos nobi- *maxime*
 litas, aut insignis claritudo, rumori- *immi-*
 bus objecerat q. Neque alias magis *nent.*
 anxia civitas & pavens etiam adver-
 sus proximos. congressus, colloquia,
 notæ ignotæque aures vitari; etiam
 muta atque inanima, tectum & pa-
 rietes, circumspectabantur r. Cor- *Quanto*
 rupti in dominos servi, in patronos *pere ca-*
 liberti: & quibus deerat inimicus, *vendi.*
 per amicos oppressi s. Et delatores,
 genus hominum publico exitio re-
 pertum, & poënis quidem nunquam
 satis coercitum, per præmia elicie-
 bantur t: cum alii, sacerdotia & con- *Honora-*
 sulatus ut spolia adepti, procuratio- *ti,*
 nes alii & interiorē potentiam, a-
 gerent, ferrent cuncta, odio & ter-
 rore u. Ac ut quis districtior accusa- *Et im-*
 tor, velut sacrosanctus erat: lenes, *puniti.*
 ignobiles, poënis adficiebantur x.

C

C A P.

p 3. An. 25. q 1. Hist. 85. r 4. An. 69

s 1. Hist. 2. t 4. An. 30. u 1. Hist. 2

x 4. An. 36.

CAP. VII.

DE CLEMENTIA.

*Ignosce-
re pul-
chrum.*

*Et Prin-
cipi glo-
riosum.*

*Vel mo-
dum pœ-
nis sta-
tuere.*

*Nā nec
medi-
cum fu-
nera nec
Princi-
pem
suppli-
cia com-
mendāt.*

OMnia scire, non omnia exe-
qui, Principem decet: parvis
peccatis veniam, magnis severita-
tem commodare: nec pœna semper
sed sæpius pœnitentia contentum
esse *a*. Nec quicquid nocens reus pa-
ti mereatur, id egregio sub Principe
nec ulla necessitate obstricto statuē-
dum *b*. Supplicium hominis oblivio
sequitur; si incolumem servaveris,
æternum exemplar clementiæ erit *c*.
Flagitia ac facinora sine modo sunt;
suppliciis ac remediis Principis mo-
deratio temperat *d*. Id vero fædum,
magnitudinem imperatoriam cæde
insignium virorum quasi regio faci-
nere ostentare *e*: nec rectorem & ci-
ves, sed dominationem & servos co-
gitare *f*. Gnarus erat Tiberius quæ
fama clementiam sequeretur: ideo
semper compositus alias, & velut e-
luctantium verborū, solutius prom-
ptius

a Agr. c. 19. b 14. An. 48. c 12. An. 37.

d 3. An. 50. e 16. An. 23. f 12. an. 11.

ptiusque eloquebatur quoties subve-
 niret g. Nescium id Bardani Partho- *Et maxi-*
 rum Regi, qui maluit metum apud *me nova*
 hostes, quam amorem apud popula- *imperio.*
 res quærere h. Clementiæ vero fama
 inprimis utilis novum imperium in-
 choantibus i. Malitque Princeps, ra-
 rissima moderatione, invenisse bo-
 nos videri, quam fecisse k. Nam me-
 tus & terror infirma vincula caritatis
 sunt, quæ ubi removeris, qui time-
 re desierint, odisse incipient l. Non
 Cinnæ, non Sullæ longa dominatio
 fuit m, & Neronem longa Cæsarum *Quod si*
 serie tumentem sua immanitas cer- *violentū,*
 vicibus publicis depulit n. Atque *non diu-*
 ipsi sua crudelitas in supplicium *turnum.*
 vertit o. Dum modo per silen-
 tium defixus & mentis inops p, sæ-
 pe cunctos per artus tremens,
 facinorum recordatione nunquam *Atque*
 timore vacaret q. Huic similis Ti- *ipsis illis*
 berius, quem non fortuna, non *grave,*
 solitudines protegebant, quin tor- *formida-*
 menta pectoris, suasque ipse pœnas *losum.*

C 2

fate-

g 4. An. 31. h 11. An. 10. i 4. Hist. 63.

k Agr. c. 7. l Agr. c. 32. m 1. an. 1.

n 1. hist. 16. o 6. An. 6. p 14. An. 10.

q 15. An. 36.

Crudeli- fateretur *r.* Neque frustra præstantis-
tatis in- simus sapientiæ firmare solitus est, si
signe ex- recludantur Tyrannorum mentes,
emplum. posse aspici laniatus & ictus; quando
 ut corpora verberibus, ita sævitia,
 libidine, malis consultis animus di-
 laceretur *s.* Omnium atrocissimus
 Domitianus, qui non per intervalla
 ac spiramenta temporum, sed conti-
 nuo & velut uno ictu Rempub. ex-
 haussit *t.* In libros quoque & sapien-
 tiæ professores sæviit, delegato
 triumviris ministerio ut monumenta
 clarissimorum ingeniorum in comi-
 tio ac foro urerentur *u.* Quo magis
 inanimam secordiam ejus inridere libet, qui
 furentis. præsentis potentia, credebat extin-
 Inconsi- gui posse etiam sequentis ævi me-
 derate ac moriam *x.* Nam contra punitis in-
 impru- genis gliscit authoritas *y:* & male
 denter. coercita fama suppressendo augetur *z.*
 Contra- Exusti Vejentonis libri, conquisiti
 que pro- lectitatieque donec cum periculo pa-
 positum rabantur: mox licentia habendi ob-
 suum. livionem attulit *a.*

C A P.

r 6. *An.* 6. *s* 6. *An.* 6. *t* *Agr.* c. 44.

u *Agr.* c. 2. *x* 4. *An.* 35. *y* 4. *An.* 35.

z 1. *Hist.* 17. *a* 14. *An.* 50.

CAP. VIII.

DE LIBERALITATE.

S It Princeps erogandæ per honesta pecuniæ cupiens *a*: honestam In quos
innocentium paupertatem levet *b*, usus li-
nobilitatē pecunia juvans *c*. Id ipsis, beralitas
id maioribus ipsorum tribuat, ne cla- erogan-
rissimæ familiæ extinguantur, pu- da-
dendam ad inopiam dilapsæ *d*. Se-
quatur Augustum, qui M. Hortalum
Hortensii Oratoris nepotem, in pau-
pertate manifesta, liberalitate decies
sestertium auxit *e*. Quam virtutem Exem-
diu retinuit Tiberius, cum cæteras plo Au-
exueret *f*. Contra Nero, nobilium gusti.
familiarum posteros egestate venales
in scenam deduxit *g*. Ejus enim est Quod ne-
flagitium, qui pecuniam ob delicta glectum
potius dedit, quam ne delinquerēt *h*. Neroni.
Falluntur quibus luxuria specie libe- Sed ea
ralitatis imponit. Perdere multi pruden-
sciunt, donare nesciunt *i*. Ita Vitel- ter admi-
lius sine modo, sine iudicio donabat ni stran-
sua, largiebatur aliena *k*. Langue- da.

C 3

scit

a 1. An. 75. *b* 2. An 48. *c* 2. an. 48. *d*. 2. an.
37. *e* 2. an. 37. *f* 1. an. 75. *g* 14. An. 14.
h 14. An. 14. *i* 1. Hist. 30. *k* 1. Hist. 52.

Nam scit vero industria, intenditur socor-
alias ig- dia, si nullus ex se metus aut spes, &
naviae securi omnes aliena subsidia expe-
mater, ctent, sibi ignavi, Principi graves l.
Principi Et liberalitas, ni adsit modus, in exi-
noxia, tium vertitur m. Nam si ærarium am-
 bitione exhauseris, per scelera sup-
 plendum erit n. Inde natus pessimus
 mos, in pecuniam atque famam dam-
 nationibus & hasta sæviendi o. Inde
 proscriptiones civium, ademptiones
 bonorum, ne ipsis sæpe qui fecere lau-
Et Rei- datae p. Hinc à Nerone conferendis
pub. pecuniis pervastata Italia, provinciæ
Si publi- everse, sociique populi, inque eam
ca priva- prædam etiam dii cessere q. Ne largia-
tis con- tur fructus quibus Respub. sustinetur,
cedan- ne diminutio sequatur imperii r. Ne
tur. gravitate sumptuum justos redditus an-
Si pro- ticeat s. Nec ideo validissimum quem-
dige. que largitionibus obstringat, quo tu-
Si malo tius scelere grassetur t. }
fine.

TRA-

l. 2. An. 38. m 3. Hist. 86. n 2. An. 38.
 o 3. An. 31. p 1. An. 10. q 15. An.
 45. r 13. An. 50. f 15. An 18. t 13.
 An. 18.

TRACTATUS
DE PRINCIPLE.
LIBER II.

CAPUT I.
DE MATRIMONIO.

Matrimonium ad maiora *Matrimo-*
nitenti decus ac robur *monium*
fuerit *a*: ut Princeps do- *utile*
mestica cura vacuus in *Princi-*
commune consulat *b*, Nec aliud ho- *pi.*
nestæ mentis levamen, quam assu-
mere uxorem, prosperis dubiisque *Qualē*
fociam *c*. Eligi vero debet foemina cū *uxo-*
nobilitatē ac sanctimonia cōspicua *d*, *re.*
Nec Princeps matrimonii sui igna- *Idque*
rus sit *e*: imo sic obviam eat iis quæ *cum cu-*
alibi peccantur, ut flagitiorum do- *ra ha-*
mus meminerit *f*. Quam coërcere *bendum.*
haud minus multis arduum, quam *Nam a-*
provinciam regere *g*. Valida *Divo lias in-*
Augusto in Rempub. fortuna; domi *faustum.*
C 4 *impro-*

a Agr. c. 6. b 12. an. 5. c 12. an. 5. d 12. an.
6. e 11. an. 13. f 3. an. 34. g Agr. c. 19.

improspera fuit, ob impudiciâ filia
Suâ cul- ac neptis *h.* Sed viri in eo culpa est, si
pâ. femina modum excedat *i.* Quod si se-
Obviam xus natura invalidus deferatur, &
ergo eun- exponatur suo luxu, cupidinibus alie-
dum nis, facile peccabit *k:* nec amissâ pu-
vitiis. dicitâ, cætera abnuet *l.* In fame vero,
Regat- conjugum flagitia ferre, dein punire
que uxo- *m.* Vel illarum imperiis obnoxium
tem non esse *n.* Nam quod subsidium in eo qui
regatur. à fæmina regitur *o?* Cujus consilium
 muliebre ac deterius *p.*

h 3. An. 24. i 3. An. 34. k 3. An. 34. l. 4.
An. 3. m 12. An. 64. n. 12. An. 1.
o 13. An. 6. p 15. An. 54.

 CAP. II.

 DE EDUCATIONE
 LIBERORVM.

Liberos suos ac suum sanguinem
 Princeps foveat, sibi que ac po-
Liberorū steris confirmet *a.* Ita quippe nati illi,
bona edu- ut bona malaque illorum ad Rem-
catio uti- pub. pertineant *b:* nec legiones aut
lis Reip. classes perinde firma imperii muni-
 menta,

a 4. An. 8. b 4. An. 8.

menta, quam numerus librorum *c.* *As*
 Ideo Augustus subsidia dominationi *Princi-*
 Claudium Marcellum sororis filium, *pi.*
 & M. Agrippam sumpsit *d.* Mox
 Germanicum per adoptionem à Ti-
 berio adsciri iussit, quanquam esset
 in domo Tiberii filius juvenis, sed
 quo pluribus munimentis insisteret
e. Et suus quidem cuique sanguis in-
 discretus, sed maxime Principibus:
 quorum prosperis & alii fruuntur, *Cui in di-*
 adversa ad junctissimos pertinent *f. vidui illi,*
 Proinde juventæ liberorum rudi- *utraque*
 mentis adsit *g,* venerari summū illud, *fortuna*
 unum, æternum, neque mutabile,
 neque interiturum numen *h,* initia
 nostri, finem *i:* esse Deo curæ securi-
 tatem nostram, esse ultionem *k,* & *His quæ*
 virtutem proprium hominis bonum de Deo
l. id primum è paternis consiliis di- *scitu ne-*
 scant *m.* adsit præterea ipsis aliquis *cessaria*
 claritudine studiorum dilectus *n:* nec *instillet.*
 doctrinâ tantum ore tenûs exercitus,
 sed, qui animum bonis artibus induit
o. Qui ratione, consilio, præceptis
C. 5. pueri

c. 4. hist. 52. d. 1. an. 3. e. 1. an. 3. f. 4. hist.

52. g. 14. an. 53. h. 5. hist. 5. i. 6. an. 22.

k. 1. hist. 3. l. 4. hist. 17. m. 3. an. 59.

n. 12. An. 8. o. 15. an. 45.

Huic o- pueritiam, dein juventam Principum
peræ ad-foveat *p*, & , si qua in parte lubricum
sumat adolescentiæ declinet, revocet, in-
etiam a-ornatumque robur subsidio impen-
lios, sed sius regat *q*. Sic Agrippina veniam
specta- exilii pro Annæo Seneca impetravit,
tos. ut Domitii pueritia tali magistro
 adolesceret, consiliisque ejusdem ad

Et locū spem dominationis uteretur *r*. Nec
educa- in levi habendus educationis locus,
tioni. qui præter bonam integramque ju-
 ventutis naturam ab illecebris pec-
 candi arceat *s*. Quibus autem artibus
 imbui rectorem humani generis sua-
 deam *t*, roloqui haud expeditum.
 Quid si juvenis sublime & erectum
 ingenium altioribus tradat studiis?

Studia Non ut plerique; quo nomine mag-
litera- nifico segne ocium velet, sed quo fir-
rum tra- mior adversus fortuita Remp. capes-
ctet, que sat *u*. Non studiis, ut ita dixerim, in
ad re- umbra educatis *x*: retineatque sem-
gendam per, quod est difficillimū, ex sapien-
Remp. tia modum *y*. Eloquentiæ gloria in
necessa- primis nitescere contendat *z*, prompta
ria. ac profuente, que Principem deceat *a*.

nec

p 14. *An.* 55. *q* 14. *An.* 56. *r* 12. *An.* 8.

s *Agr.* c. 4. *t* 3. *An.* 59. *u* 4. *Hist.* 5. *x* 14.

an. 53. *y* *Agr.* c. 4. *z* 12. *an.* 58. *a* 13. *an.* 3.

nec prævifa modo sed subita expedire discat *b.* Suescat præterea armis, & more militiæ se exerceat *c.* Neque *Et armis:* enim prælia & oppugnationes urbi- *primo* um, & cætera belli per ministros ad- *domi.* ministrari semper possunt *d.* Ac alia quidem utcunque facilius dissimulantur, ducis boni Imperatoria virtus est *e.* Ita educatus ubi per omnem honestarum artium cultum pueritiam adolescentiamque transegerit *f,* ne urbano luxu lasciviat, melius in castris habebitur *g.* Id vero cavendum, *Mox ite* ne juvenis militiam in lasciviam ver- *castris.* tat *h,* neve ex paterna fortuna licentiam usurpet *i,* nec ad curas intentus, *Sed ma-* *de ste.* stupris & adulteriis filium Principis agat *k.* Noscere exercitum, nosci militibus, discere à peritis, sequi optimos, nihil appetere ob jactationem, nil ob formidinem recusare discat *l.* Nec illas voces unquam audiat, exuendos illi esse magistros, satis illum amplis doctoribus majoribus suis instructum *m.* Patris exemplo, gloria-
C 6 que

b 14. *An.* 55. *c* 1. *hist.* 68. *d* 13. *an.* 6. *e* *Agr.* *c.* 39. *f* *Agr.* *c.* 4. *g* 2. *An.* 44. *h* *Agr.* *c.* 50. *i* *Agr.* *c.* 7. *k* 4. *Hist.* 20. *l* *Agr.* *c.* 50. *m* 14. *An.* 52.

que ad virtutem firmetur, accenda-
Gloria tur *n.* Vt juvenilis animus levium
fax men- quoque rerum laude sublatus majo-
tis hone- res continuet *o.* Et si quid recte fece-
rit. rit, incorruptum facti testem habeat
p, fruaturque famâ sui *q.* Sibi tantum
tendebat Tiberius qui Germanicum
sæpe parto jam decori per invidiam
abstraxit *r:* multaue de virtute ejus
memoravit, magis in speciem verbis
adornata, quam ut penitus sentire vi-
Hanc ne deretur *s.* Sed ne quis mobiles adole-
Prin- centium animos præmaturis honori-
ceps fi- bus ad superbiam tollat, provideat *t.*
lio de- Nec immerito aliquando displicent
trahat. regnantibus civilia filiorum ingenia
Nec ni- *u:* qui sæpe habere imperium quam
miam expectare malunt *x,* & dum domina-
conce- tionis apiscantur, nihil abnuunt *y.*
dat. Demovear in primis eos quibus su-
Pravos perbia filii innititur, *z,* detrahat ma-
magi- teriem sceleri *a,* & pravitatem tam in-
stros: fensa docentium, erupturam in pu-
submo- blicam perniciem, ni coerceatur *b.*
reat. Nec tamē nimius coercendo filio sit,
Nam

u. 1. An. 71. o. 13. an. 11. p. Agr. c. 22. q. 2.

an. 13. r. 2. an. 26. s. 1. an. 52. t. 4. An. 17.

u. 2. an. 82. x. 1. an. 7. y. 6. an. 45. z. 13. an.

14. a. 12. an. 22. b. 12. an. 41. c. 13. an. 13.

Nam sæpe nocuit antiquus rigor *Mode-*
 & nimia severitas, cui jam pares non *stus in*
 fumus *d.* Nec scio an suasurus sim *coercen-*
 omittere potius prævalida & adulta *do ipse.*
 vitia, quam hoc adsequi, ut palam *Præfer-*
 fiat quibus flagitiis impar *fise. Agrip- tim si*
 pina dum libertam æmulam, nulum *vitia jã*
 ancillam, aliaque eundem in modum *radices*
 muliebriter fremit, neque pœniten- *egerint.*
 tiam filii aut satietatem opperitur:
 quanto fœdiora exprobrabat, acrius
 accendit *f.* Donec exui obsequium in
 matrem, seseque in omnes libidines
 effudit, quas male coercitas qualis-
 cunque matris reverentia tardaverat
g. Namque evulgatus pudor, non sa- *Nec im-*
 tietatem (ut multi rentur) sed incita- *pruden-*
 mentum adfert *h.* Lubrica igitur *Prin- ter ob-*
 cipis ætas si virtutem rigidam asper- *jurget.*
 netur, voluptatibus concessis erit re- *Nec*
 tinenda *i,* & ne omnibus pervincat, *quæ ser-*
 aliquid concede *k.* Donec ea veniat *ripos sint*
 ætas quæ cupiditates adolescentiæ *prohi-*
 jam effugerit *l.* Multa mitigat ratio *beat.*
m, multique contra quam metus de
 illis fuerat in imperio egere *n.* Exem-
 plo

d 1. *Hist.* 18. *e* 3. *an.* 53. *f* 13. *an.* 13. *g* 14.

an. 13. *h* 14. *an.* 14. *i* 13. *an.* 2. *k* 14. *an.*

14. *l* 1. *hist.* 15. *m* *Agr. c.* 4. *n* 3. *an.* 69.

plo sit Titus, qui lætam voluptatibus adolescentiam egit, suo quam patris, imperio modestior o. Et Vespasianus, primo ambigua fama, mox adeptus Principatum in melius mutatus est p. Excitantur enim quidam ad meliora, magnitudine rerum; hebescent alii q. o 2. *Hist.* 2. p 1. *Hist.* 50. q 3. *An.* 69.

CAP. III.

DE OCIO PRINCIPIS.

Sint illi tempora curarum remissionumque divisa a, nec semper anxius & intentus agat b. Sævæ cogitationis indicium est secreto suo satiaric. *Taxan-* *animus*. Huc potius intendat, diem editionibus, ac oblectamentis trahat, quam *Indul-* solus & nullis voluptatibus avocatus *gendum* mæstam vigilantiam & malas curas *corpori*. exerceat d. Nec Augustus abhorrebat *Populo*. talibus studiis, & civile rebatur misceri *Mori-* voluptatibus vulgi e. Idque pluribus *bis*, & probabatur, qui in tanta vitiorum dulcedine summum imperium non restrictum nec perseverum volunt f. Vt est *tempo-* *ribus*. vulgus

a *Agr.* c. 9. b *Agr.* c. 4. c *Agr.* c. 39. d 3. *an.* 37. e 1. *an.* 54. f 15. *an.* 48.

vulgus cupiens voluptatū, & si Prin-
 ceps eo trahat lætum g. Sed hæc læ-
 titiæ magis quam lasciviæ dentur h.
 Ne patrii mores aboleantur, ne, quod Sed mo-
 usquam corrumpi & corrumpere deſte.
 queat, in urbe viſatur, ne ſtudiis ex-
 ternis degeneret juventus i, per ille- Ne vo-
 cebras Principis, & inhoneſta dictu, luptati-
 corpus ocio, animum libidinibus bus e-
 imminuendo k. Vix artibus honeſtis nerve-
 pudor retinetur, nedum inter certa- tur ju-
 mina vitiorum, pudicitia aut mode- ventus.
 ſtia, aut quicquam probi moris re-
 ſervetur l. Nec animo Principis per
 libidines corrupto, quicquam hone-
 ſti inerit m; nihil è moribus ejus niſi Prin-
 abiectum & ſordidum ſubditi tra- ceps.
 hent n. Quid Vitellius ventre & gula Popu-
 ſibi ipſi hoſtis o, ſomno & luxu pu- lus.
 dendus, quantum moribus corruptis
 libidinum circumdedit p?. Nec in il- Aulici.
 lius aula ullus probitate aut indu-
 ſtria certavit q, & ſi quid ardoris ac
 ferociæ miles habuit, popinis &
 comeſſationibus & Principis imita-
 tione

g 14 An. 14. h 14: an. 21. i 14. an. 20.
 k 2. hiſt. 93. l 14. an. 15. m 11. an.
 37. n 13. an. 46. o 2. Hiſt. 31. p 1.
 an. 15. q 2. hiſt. 95.

Miles. tione detrivit r. Utque olim virtutis
modestiaeque, tunc procacitatis &
petulantiae unicum certamen erat s.

r 2. *Hist.* 76. s 3. *Hist.* 11.

C A P. I V.

*Frater-
nae ini-
micitiae.*

D E F R A T R V M I N I -
M I C I T I I S.

*Ex in-
vidiâ vel
emula-
tione
nascun-
tur.*

*Gravif-
simaeque
sunt.*

*Quibus
pruden-
ter. Ti-
berius
obviam.
iit.*

*Et feli-
cuer.*

A Ntiquæ sunt fratrum discor-
diæ a, adversus quas familiae
suae penates rite cõponat Princeps b.
Accendi autem sæpe solent, si pater
alteri illorum promptior sit c: quæ-
que apud concordes vincula carita-
tis, incitamenta irarum apud infen-
sos sunt d. Ut ferme acerrima proxi-
morum odia e. Cautissima Tiberii
mens erat, quidefuncto demum Ger-
manico Drusum summæ rei admo-
vit: cum eo incolumi integrum in-
ter duos iudicium tenuisset f. Sic fra-
tres egregie concordes g: vixerunt-
que per mutuam caritatem & invi-
cem se antepponendo h.

C A P.

13. *an.* 17. b 15. *an.* 2. c 6. *an.* 60. d 1.
An. 55. e 4. *Hist.* 70. f 3. *An.* 56.
g 2. *An.* 43. h *Agr.* 6. 6.

CAP. V.

DE MORTE FILIORVM.

SI quid fato alicui filiorum ac- *Mors fi-*
 cidat *a*, nec ut plerique viro- *liorum*
 rum fortium ambitiose, nec per la- *modera-*
 menta rursus ac mærorem muliebri- *te feren-*
 ter ferat *b*. Vt quondam Divus Iu- *da.*
 lius amissa unica filia, ut Divus Au-
 gustus ereptis nepotibus abstruse-
 runt tristitiam *c*. Quamvis à pleris-
 que lugentium vix dies adspiciatur,
 vix propinquorum adloquia toleren- *Et nego-*
 tur *d*. Sed Princeps fortiora solatia è *tiis pu-*
 complexu Reip. petat *e*: neque ea- *blicis al-*
 dem ipsi decora quæ modicis domi- *levari.*
 bus *f*: Inferius maiestate ipsius est *debet.*
 palam lamentari *g*. Atque adeo la- *Absint*
 crymas cito, dolorem & tristitiam *lacry-*
 tardius ponat. Fœminis lugere ho- *mæ.*
 nestum, viris meminisse *h*. Nec in- *Adsint*
 tercedat imaginibus quæ marmore *honores*
 aut ære finguntur *i*, meditatis ad me- *tali fa-*
 moriam virtutis carminibus, ac lau- *stigio*
 dationibus *k*. Detur hoc illustrium *digni.*
 viro-

a 3. *Hist.* 38. *b* *Agr.* c. 28. *c* 3. *an.* 6. *d* 4.
an. 8. *e* 4. *an.* 8. *f* 3. *an.* 6. *g* 3. *an.* 3. *h* *M. C.*
 27. *i* *Agr.* 46. *k* 3. *an.* 5.

Quibus virorum posteritati, ut quomodo ex-
memoria equiis à promiscua sepultura sepa-
confer- rantur, ita in traditione supremo-
vetur. rum accipiant habeantque propriam
Præci- memoriam l. Sin novissimum spi-
pue illo- ritum bello per virtutem effuderit,
rum qui certe distingui debet memoria hone-
bello ce- sti exitus ab ignavia per silentium
ciderunt. pereuntium m.

l. 16. an. 16. m. 16. an. 25.

C A P. VI.

DE ADOPTIONE.

Adoptio S I nemo superstit è familia sum-
necessa- mum ad fastigium genita a, ac-
ria. cingat se juvene aliquo partem cura-
Ad sub- rum capeffituro b. Gravissimi quip-
sidium pe Principis labores, quis Orbem
Princi- terræ capeffat, egent adminiculis c.
pi. Sed enim vero è proximis adsciscat;
 ne si extra domum successor quæra-
Vbi tur, memoria ipsius nomenque in lu-
quærendi dibria & contumelias veriat d. Quod
adoptan- si domi desit, eligat in Repub. ali-
di. quem dignum imperio e, cui sit in-
 genium

a 13. an. 17. b 12. an. 25. c 12. an. 5.
 d 6. an. 46. e 1. Hist. 15.

genium quantæcunque fortunæ capax *f*, ea vita in qua nihil præteritum excusandum habeat *g*. *Quales* Ne illi vita, comparatione deterrima gloriam *moribus*, quæsiuisse videatur *h*. Auget & famam decor oris cum quadam maiestate *k*, aliaque fortunæ munera *l*. *Etiā* Vt est mos vulgi (qui neminem sine exteremulo finit *m*) Imperatores quoque *nis*? forma ac decore corporis comparare *n*.

f 2. *Hist.* 1. *g* 1. *Hist.* 15. *h* 1. *an.* 10.
k 2. *Hist.* 1. *l* 16. *an.* 6. *m* 14. *an.* 29.
n 1. *Hist.* 7.

C A P. VII.

DE AMICIS PRINCIPIS.

N Vllum majus boni imperii instrumentum quā boni amici *a*. *Amici*
 Cæteri fidem, libertatem, præcipua *Principi*
 humani animi bona per obsequium *necessa-*
 imminuunt: ac libentius cum fortuna *rii*.
 Principis loquuntur, quam cum ipso *c*. Hi aperiunt ambages, & veri copiam faciunt *d*, & Principem potius quam ipsius fortunam fovent *e*.

a 4. *Hist.* 7. *c* 1. *Hist.* 15. *d* 11. *an.* 34.

vent e. Sed ego dubitare cogor, fa-
to & sorte nascendi, ut cætera, ita
Principum inclinatio in hos, offen-
sio in illos; an sit aliquid in nostris
Cujus consiliis f, liceatque bonis artibus
amor illorum gratiam in nos vertere g. Et
quomodo id quidem certissimum, multis ex si-
paretur? militudine morum amicitiam esse h.
Sic Otho juventâ & æmulatione lu-
xus flagrantissimus in amicitia Ne-
Et unde ronis erat i. Sic Tigellinus multos
amicitia? vitâ famâq; laudatos in animo ejus-
dem anteibat k, per sævitiam impu-
dicitiamque, quæ Neroni pro co-
gnatis moribus fuere l. Validus apud
eundem Narcissus, quod ejus vitiis
per avaritiam ac prodigientiam mire
congrueret m. Amicos ut inimicos
Qui ad eam ad- ex utilitate Reip. deligat n Princeps,
mitten- probos & artibus honestis copiosos o.
di? Caveat vero quomodo fraudibus in-
volutos aut flagitiis commaculatos,
Qui vi- micitiæ fallaces p. Socors Vitellius
tandi? qui scurris, histrionibus, aurigis, &
cæteris

e 2. An. 71. f 4. an. 20. g 14. an. 52. h 12.
an. 19. i 13. an. 45. k 15. an. 50. l 14.
an. 51. m 13. an. 1. n 1. an. 58. o 3. an.
66. p 16. an. 32.

cæteris amicitiarum dehonestamen-
tis mire gaudebat *q.* Nec minus Gal- *Quomo-*
ba, amicorum ubi in bonos incidit *do æsti-*
set sine reprehensione patiens, sin ma- *mandi?*
li forent usque ad culpam ignarus *r.* *Quomo-*
Amicos, qui magnitudinem munerum, *do con-*
non morum constantia continere pu- *servãdi?*
tat, meretur magis, quam habet *s.*
sed augeantur etiam opibus *t:* ne ru- *An opi-*
bori Principi sit, si præcipuos carita- *bis?*
te, alii nequaquam artibus ipsorum *Quam*
pares, fortunis antecellant *u.* Verum *pruden*
modus adhibeatur. Quia ubi uterque *ter &*
mensuram impleverint, & Princeps *modera-*
quantum tribuere amico possit, & a- *te?*
micus quantũ à Principe accipere *x:* *Ne a-*
fatias capit aut illum cum omnia tri- *mari vel*
buerit, aut hunc cum jam nihil reli- *amare*
quum sit quod cupiat *y:* Et prosperis *desinant.*
ejus certaturus ad obsequium, adver- *Ne cum*
sam fortunam detrectabit *z.* Nam a- *fortuna*
mici tempore, fortunã, cupidinibus, *muten-*
aut erroribus, imminuuntur, trans- *tur?*
seruntur, desinunt *a.* *Vt moris*
sæpe.

CAP.

q 2. *Hist.* 87. *r* 1. *Hist.* 49. *s* 3. *Hist.* 86.
t 6. *An.* 8. *u* 14. *An.* 55. *x* 14. *An.*
s 4. *y* 3. *An.* 30. *z* 2. *Hist.* 97. *a* 4.
Hist. 52.

CAP. VIII.

DE CONSILIARIIS.

Habet Princeps quibus secreta
 ipsius innituntur *a*, & si quan-
 do res poscat consilium illorum ad-
 sumat. Mandet vero hos honores
 spectatissimo cuique, nobilitatem
Consilia- majorum, illustres domi artes, ac
rui quales divini humanique juris scientiam
eligendi? spectando *b*. Tiberius eminentes vir-
An è tutes non sectabatur, & rursus vitia
præci- oderat, ex optimis periculum sibi, à
pui? pessimis dedecus publicum metue-
Qua bat *c*. Consiliarii autem specie ob-
modestia sequi regant Principem, ad omnia-
utendum que quæ agenda fuerint quæta cum
illis? industria adsint *d*. Quia potentia
Quæ di- cautis quam acrioribus consiliis tu-
ctis ipso- tius habetur *e*. Simul quicquid in
rum mi- ipsis authoritatis est, crebris cōtradi-
nuat di- ctionibus ne destruant: ut maneat in-
gnita- tegrum si quando Princeps consiliis
tem & ipsorum egeat *f*. Diversi ab illis qui
fidem? tantum sententiis aliorum contradi-
 cunt *g*,

a 3. *an.* 30. *b* 4. *an.* 6. *c* 1. *an.* 80. *d* 3. *Hist.*
50. c 11. *an.* 29. *f* 14. *an.* 43.

cūnt g, consilii quamvis egregii, *Quam*
 quod non ipsi afferunt, inimici, & illi in-
 adversus peritos pervicaces h. Quan- *terdum*
 doque manifestum faciant, magna- *sue specti?*
 rum rerum curam non dissimulatu-
 ros, qui animum etiam levissimis *Quam in*
 advertant i. Nec sine usu fuerit, in- *minimis*
 trospicere illa primo aspectu levia, *seduli?*
 ex quis magnarum sæpe rerum mo-
 nitus oriuntur k. Quod si summa *Et utili-*
 dissimulatione transmittantur, quan- *ter?*
 to magis inanibus abstinendum l?
 Nunquam servilis sententiæ sponte *Quæ*
 authores sint, & quoties necessitas *quando*
 ingruat, sapienter moderentur m: *omitter-*
 Exemplo Lepidi, qui pleraque ab *da?*
 sævis adulationibus deflexit in me-
 lius n: & Senecæ, cujus libertatem *Cū mo-*
 Nero expertus, non servitium o. *deratio-*
 Sed veritati officit p peissimum veri *ne?*
 affectus venenum, sua cuique utili-
 tas q, blanditiæ, adulatio, vetus in *Quæ il-*
 aula malum r. Nam suadere Prin- *los cor-*
 cipi quid oporteat, multi laboris: af- *rumpāt?*
 sentatio erga Principem quemcum-
 que

g 1. Hist. 4. h 1. hist. 26. i 13. An. 49.

k 4. an. 34. l 13. an. 49. m 6. an. 10.

n 4. an. 20. o 15. an. 61. p 6. an.

38. q 1. Hist. 15. r 2. an. 32.

*Et qua-
re?*

*Quo astu
velent
mentem
suam?*

*Vel pro-
dant ser-
viliter?*

que sine affectu peragitur s. Atque illis moris suspensa ferme, & quo ducantur inclinatura, responderet huc illuc tracturis interpretationem prout conduxerit u: & ita compositis ut ex eventu rerum adversa abnuant, vel prospera agnoscant x. Vel sine falsi verique discrimine y, honesta & inhonesta Principis laudant z: cujus aures ita plerumque sunt formatæ, ut aspera quæ utilia, nec quidquam nisi jucundum & læsurum accipiant a.

s 1. Hist. 15. t 11. an. 34. u 3. Hist. 3.
x 3. Hist. 52. y 2. Hist. 90. z 2. an
38. a 3. Hist. 56.

C A P. IX.

DE CONSILIIS.

*Quid in
consiliis
ineundis
spectan-
dum?*

*Ne quid
inutile.*

OMnes qui magnarum rerum consilia suscipiunt, æstimare debent, an quod inchoatur, Reip. utile, ipsis gloriosum, aut promptum effectu, aut certe non arduum sit a. Nihil enim à quoquam expetitur, nisi cujus fructus ante provide-rit b.

a 2. Hist. 76.

rit *b*. Nec privato usui bonum publi- *Ne in*
 cum postponendum *c*. Nam cæteris priva-
 mortalibus in eo stant consilia, quid *tum*
 sibi conducere arbitrentur: Princi- *usum,*
 pum diversa fors est, quibus præci-
 pua rerum ad famam dirigenda *d*. *Ne irri-*
 Indecorum porro attrectare quod *tum,*
 non obtineatur *e*, ac fama vanitatis, *Ne ar-*
 metuenda *f*, si intolerandus labor, *duum*
 nec satis causæ *g*. Cujus levitatis *Ne leve*
 ro, incredibilium cupitor: cui au- *suscipia-*
 dacia fuit, etiam quæ natura dene- *tur.*
 gavisset, per artem tentare *h*. Princi- *De quo*
 pi quidem summū rerum iudicium *consul-*
 Dii dedere *i*: nec ideo in diversa ac *tandum*
 deteriora transeat, ne alienæ senten- *Princi-*
 tiæ indigens videatur *k*. Neque enim *pi.*
 potest cuncta scientia sua cōplecti *l*. *Cum*
 Imprudenter Flavius Sabinus, qui *aliis.*
 neque alienis consiliis regebatur, *Maxi-*
 neque sua expedire potuit *m*. Contra *me si*
 nihil arduum in animo Principis cui *ipse in*
 non iudicium, non veritas, nisi in- *rem con-*
 dita & iussa *n*, qui tanquam pupillus *sulere*
D imperiis nequit.
Nec tamen alienis semper consiliis trahatur.

b 11. *an.* 7. *c* 6. *an.* 16. *d* 4. *an.* 40. *e* 3. *an.*
 52. *f* 4. *Hist.* 81. *g* 15. *an.* 42. *h* 15. *an.*
 42. *i* 6. *an.* 8. *k* 15. *an.* 10. *l* 3. *an.*
 69. *m* 3. *hist.* 73. *n* 12. *an.* 3.

Vel ea imperiis alienis obnoxius, non modo
leviter imperii, sed libertatis etiā indiget *o.*
audiat. Vel qui brevi auditu quāvis magna
Vel cre- transit, impar curis gravioribus *p.*
bro mu- Vel cui mobilitate ingenii, neque in
tet. suis neq; in alienis consiliis constan-
Ne in tia est *q.* Non ædilis, aut consulis, aut
ipsum prætoris partes sustinet Princeps: ma-
omnis jus aliquid & excelcius ab ipso po-
culpa re- stulatur: & cum recte factorum sibi
cidat. quisque gratiam trahant, unius in-
Suaden- vidia ab omnibus peccatur *r.* Si con-
tium ex- siliū capeffendum sit, promere
pendat sententiam & adjicere rationes ju-
rationes beat *s.* Simul ipse qui suadet confi-
Impul- derandus est, adjiciatne consilio pe-
sum & riculum suū & si fortuna cceptis
firem. affuerit cui summum decus acquira-
Senten- tur *t.* Illud nempe multoties acci-
tiam di- dit, consiliū ab omnibus datur, pe-
cat Prin- riculū pauci sumunt *u.* omnes præci-
ceps. piunt, nemo exequitur *x.* Fugiat
Idque vero Princeps onus dicendæ primo
melius si loco sententiæ *y.* ne cæteris ad senti-
post o- endi fiat necessitas *z.* Et ne quis facile
omnes. mentem

O 14. *an.* 1. *p.* 2. *Hist.* 59. *q.* 15. *an.* 10. *r.* 3.
an. 2. *an.* 5. 3. *s.* 12. *an.* 1. *t.* 2. *Hist.* 76. *u.* 3.
an. 6. *hist.* 69. *x.* 3. *hist.* 73. *y.* 3. *an.* 22. *z.* 3.
an. 22.

mentem ejus in cognitione rerum Si ambi-
 dispiciat *a*; calleat artem qua verba *gua lo-*
 expendat *b*. Nullam æque Tiberius *quatur.*
 ut rebatur ex virtutibus suis, quam (Nam
 dissimulationem diligebat *c*. Nec o- *dissi-*
 mnia consilia cunctis præsentibus *mulatio*
 tractari, ratio rerum aut occasionum *juvat*
 velocitas patitur *d*. Abditos vero *interdū.*
 Principis sensus, & si quid occultius Si *secre-*
 paret, exquirere illicitum, anceps, to *o*
 nec ideo adsequare *e*. *cum*

paucis. Quod non in quirendum aliis.

a 3. an. 22. b 13. an. 3. c 4. An. 71. d. 1.

Hist. 83. e 6. an. 8.

C A P. X.

DE CONSILIIS LENTIS *Cum Deo* ET SVBITIS. *Et ra-*

Veneretur semper Deum Prin- *tione*
 ceps ut consilia sua Reip. pro- *cuncta*
 speret *a*: & consideratius quam a- *agat.*
 crius agat *c*, cauta potius consilia *Con-*
 cum ratione, quam prospera ex casu *tanter.*
 probans *d*. Sæpe etiam honestas re- *Nec ni-*
 rû causas in judicium adhibitas per- *mis fer-*
 niciosi exitus consequuntur *e*. Scelera *vide.*

D 2 impetu:

a 3. an. 56. c 1. hist. 83. d 2. hist. 25. e 1. hist. 83.

Nisi in impetu, bona consiliâ morâ vales-
is quæ cunt *f.* Nullus vero contationi lo-
ingrata. cus in eo consilio quod non laudatur
 nisi peractum *g,* & ubi perniciosior
 sit quies, quam temeritas *h.* Nam,
 dum quis, quod inter ancipitia de-

Et in terrimum, media sequitur, nec au-
extre- det satis, nec providet *l.* Nempe tum
mis. subsidium ab audacia petendum *m:*

multaque experiendo fiunt, quæ se-
 gnibus ardua vidētur *n.* Et quæ pro-

Ne eum videri non poterant, fortuito in me-
sero pæ- lius cadunt *o.* Secus illud evenit in
niteat. consiliis infelicibus, optima videri
 quorum tempus effugit *p.* Sane Ce-
 rialis subitus consiliis, sed eventu cla-
 rus. Aderatque fortuna etiam ubi
 artes defuissent *q.*

f 1. *hist.* 32. *g* 1. *hist.* 38. *h* 1. *hist.* 21.

l 3. *hist.* 40. *m* 11. *an.* 26. *n* 15. *an.*

59. *o* 2. *an.* 77. *p* 1. *hist.* 39. *q* 5.

hist. 21.

C A P. X I.

De Aulicorum natura & artibus.

N Vnc ad reliquam fortunæ
 Principalis molem decurro *a,*
 nempe Aulæ clientes, quorum vi-
 tam

a 15. *An.* 52.

tam studiaque altius curatiusq; dis-
 feram *b*. Animus illis audax, sui ob-
 tegens, in alios criminator, juxta a-
 dulatio & superbia, palam compo-
 situs pudor, intus summa apiscendi
 cupido *c*: callidi, prompti, & prout
 animum intenderint, pravi aut in-
 dustrii eadem vi *d*. Luxuria, comita-
 te, arrogantia, malis bonisque arti-
 bus mixti, nimiae voluptates cum
 vacat, quoties expedit magnae virtu-
 tes *e*. Dicta factaque illorum quan-
 to solutiora, & quandam sui negli-
 gentiam praeferebant; tanto gratius
 in specie simplicitatis accipiuntur *f*.
 Subest tamen & vigor animi ingenti-
 bus par negotiis; eo acrior, quo
 somnum & inertiam magis osten-
 tant *g*: Sed plerique non virtutibus
 ut boni, sed quomodo pessimus quis-
 que vitiis valent *h*. Serendae in alios
 invidiae artifices *i*, criminando, quod
 facillimum factu, bonos & mode-
 stos anteeunt *k*. Exemplo sit Vati-
 nius, qui inter fœdissima Neronis
 aulae ostenta fuit, primo in contu-

*Aulico-
rum vi-
tia.*

Oratio.

*Inertia
subdola.*

*Odium
in bonos.*

D 3 melias

b 4. *Hist.* 5. *c* 4. *An.* 1. *d* 1. *Hist.* 48.

e 1. *Hist.* 10. *f* 16. *an.* 18. *g* 3. *an.* 30.

h 3. *Hist.* 77. *i* 2. *hist.* 86. *k* 1. *hist.* 87.

Et accu- melias assumptus, deinde optimi
salio. cujusque criminatione eo usque eva-
 luit, ut gratia, pecunia, vi nocendi
 etiam malis præmineret *l*. Nam
 quanto quis servitio promptior, opi-
 bus & honoribus extollitur *m*; &
Abjectio Capitonis obsequium dominantibus
nimia. probatur *n*. Ac sæpe spretis meliori-
 bus deterrimi valent *o*. Hi vero Prin-
Gratiam cipem variis artibus devinciunt, ut
sibi pa- obscurum adversum alios, incautum
rant. sibi intectumque efficiant *p*. Si juve-
 nis amore inlicere *q*; ac si eadem fe-
 mina potiantur, id quoque vinculum
 potentiam illis adjiciat *r*. Et malas
Libidi- artes, quibus solis plerumque pol-
ne. lent, gratiores rentur, si Principem
Perver- societate scelerum obstringant *s*. Sin-
sis arti- crudelitati ejus cæteræ libidines *ce-*
bis. dant *t*, hanc aggredi, metus rimari *u*,
 odiis Principis per dedecus suum
 gratificari *x*, quæ peritia morum
Everfio- ipsius in longum jaciant, quæ recon-
ne bono- dant, auctaque promant *y*. Gnari (si
rum. talis sit) lentum in meditando, ubi
 pro-

I 15. *an.* 34. *m* 1. *an* 2. *n* 3. *an.* 75. *o* 2. *hist.*

39. *p* 4. *an.* 1. *q* 6. *an.* 45. *r* 13. *an.* 46.

s 14. *an.* 57. *t* 16. *an.* 18. *u* 14. *an.* 57.

x 4. *an.* 19. *y* 1. *an.* 69.

Prorumperet tristibus dictis atrocitas
 facta conjungere z. Ferunt crimina
 in omnes a quibus infensus Princeps
 ad eos opprimēdos artes conquirat b.
 Hinc ob virtutes certissimum exi-
 tium c, nec minus periculum ex ma-
 gna fama quam ex mala d: ut est sem-
 per sinistra erga eminentes interpre-
 tatio e. Hinc variis criminationibus
 aliorum & ad metum atque iram ac-
 commodatis, terrent simul Princi-
 pem & accendunt f. Subinde inge-
 rentes, promptum hunc artibus egre-
 giis, & pari fama publice g per virtu-
 tem aut species virtutibus similes h a-
 vidum, & si casus daretur, aufurum i.
 Nomen insigne, decoram illi juven-
 tam k, civile ingenium, miram co-
 mitatem l. Id Principi maxime for-
 midolosum, privati hominis nomen
 supra suum attoli m. Primas domi-
 nandi spes in arduo, ubi sis ingressus,
 adesse studia & ministros n. Tali in-
 vidia sæpe cumulant sanctos, intur-
 bidos,

Qui
 Princi-
 pi for-
 midolosi.

In aliis
 crimina-
 tur.

Glo-
 riam.

Ambi-
 tione.

z 4. An. 71. a 12. An. 4. b 15. An. 56.

c 1. hist. 2. d Agr. c. 5. e Agr. c. 5.

f 14. an. 62. g 1. an. 13. h 15. an. 48.

i 1. an. 13. k 14. Hist. 11. l 1. an. 33.

m Agr. c. 39. n 4. an. 7.

Divi-
 tias.
 Prodi-
 galita-
 tem.
 Pauper-
 tatem.
 Ignobili-
 tatem.
 Simula-
 tam se-
 gnitiem.

pidos, nullius repentini honoris, a-
 deo non Principatus appetentes *o*. A-
 lios incusant ingentes & privatum
 modum evectas opes adhuc augere,
 & rerum magnificentia Principem
 supergredi *p*. Auri vim atque opes
 Principibus infensas *q*. Neque enim
 ignorant, has esse præcipuas ad eli-
 ciendam cupidinem, eamque causam
 multis exitio fuisse *r*. Denique va-
 rios varie criminantur: prodigum
 hunc largitionibus, neq; aliam spem
 quam in novis rebus habere *s*. Luxu-
 riam illi etiam, Principi onerosam,
 inopiam vix privato tolerandam *t*.
 Inde præcipuam audaciam *u*, & o-
 mne in turbido consilium *x*. Igno-
 bilem loco hunc, sed satis clarum a-
 pud timentem esse, quisquis timeri
 possit *y*. Simulatorem segnitiae, dum
 temeritati locum reperiat *z*. inertiam
 illi pro sapientia esse *a*. Invisi autem
 maxime Principibus tales, & formi-
 dosi. Cornelium Syllam in primis
 sus pectabat Nero, secors ingenium
 ejus

o 3. *hist.* 39. *p* 14. *an.* 52. *q* 11. *An.*
 2. *r* 16. *an.* 14. *s* 15. *an.* 35. *t* 1. *Hist.*
 21. *u* 14. *an.* 57. *x* 1. *Hist.* 21. *y* 14.
an. 57. *z* 14. *an.* 57. *a* *Agr.* c. 6.

eius in contrarium trahēs, callidum-
 que & simulatorem interpretando *b*.
 Et Domitianus Titi fratris disparem
 mitioremque naturam contra acci-
 piebat *c*. Factorum innocentes, ver-
 borum arguunt *d* : hunc exprobrare,
 suum studium erga Principem sine
 fructu fuisse *e* ; sui muneris facere
 Rempub. *f*. Destrui per hæc fortu-
 nam Principis ; imparem eum tanto
 merito *g*. Quin addunt quædam, con-
 tumacius jacta , quam tutum apud
 aures superbas, & offensioni pronio-
 res *h*. Et obtrectatio ac livor pronis
 auribus accipiuntur *i*. Nam beneficia
 eo usque læta sunt dum videntur ex-
 solvi posse : ubi multum antevenēre,
 pro gratiâ odium redditur *k*. Tanto
 vero proclivius est injuriæ quam be-
 neficio vicem exsolvere, quia gratia
 oneri, ultio in quæstu habetur *l*.
 Et quomodo pessimis Imperatoribus
 sine fine dominatio, ita quamvis e-
 gregiis modus libertatis placet *m*. di licen-
 tiam.

Obtre-
 ctatio-
 nem.

Loquen-
 di licen-
 tiam.

D S mant,

b 13. *an.* 47. *c* 4. *Hist.* 86. *d* 4. *an.* 34.

e 4. *an.* 29. *f* 15. *an.* 52. *g* 4. *an.* 18.

h 4. *an.* 29. *i* 1. *Hist.* 1. *k* 4. *An.* 18.

l 4. *Hist.* 3. *m* 4. *Hist.* 8.

*Alios
laudibus
premiunt.*

*Secreta
aliorum
eliciunt.*

*Vel per
alios
ipsis pro-
ximos.*

mant, ignaros, & quo incautiores decipiantur, palam laudatos *n*: ut est pessimum inimicorū genus laudantes *o*. Nam gloria ac virtus infensos habet, ut animus ex propinquo diversa arguens *p*. Sic Vitellius, consultantī super absolute Asiatici Claudio, flens, commemorata vetustate amicitiae, percursis ejus in Remp. officiis, recenti adversum Britanniam militia, quæque alia conciliandæ misericordiae videbantur, liberū ei mortis arbitrium permisit *q*. Iidem introspicere procerum mentes, verba, vultus, in crimen detorquere docti *r*, oculis infidiis, vel corrupta uxore, aut fervorem intimis, vigiliis, somnos, suspiria *s*, nuntios, introitus, aperta, secreta, velut in Annales referunt *t*. Proximos inliciunt tumidos quorundam animos pravis sermonibus perstimulare *u*: vel ipsi hortantur ad res novas, ad luxum & æs alienum; socii libidinum ac necessitatum, quo pluribus indiciis inligent *x*. Et apud ignotos

n 1. *hist.* 64. *o* *Agr. c.* 41. *p* 4. *an.* 33.

q 11. *an.* 3. *r* 1. *an.* 7. *s* 4. *an.* 60.

t 4. *an.* 67. *u* 4. *an.* 12. *x* 2. *an.* 27.

ignotos quidem primo, fortuitos de *Vel ipsi*
 Principe jaciunt sermones, mox *specie a-*
 eundem onerant, & ne conviciis ab- *micitiæ.*
 stinent y. Quibus sermonibus, quasi
 vetita miscuissent, speciem artæ a-
 micitiæ faciunt, dolores suos quasi *Mox ac-*
 ad fidissimos deferunt z. Et ut satis *casant*
 aliorum secreta elicuerint, accusa- *que re-*
 tionem incipiunt, ex moribus Prin- *felli ne-*
 cipis fædissima quæque deligentes, *queant.*
 objectantesque a. Quæ quia vera *Credulo*
 sunt, dicta creduntur b. Et Princeps *Princi-*
 sæpe, haud falsa esse credit etiam *pe.*
 quæ vera non probantur c: ut fa- *Vel infe-*
 ciendis sceleribus promptus, ita au- *sto.*
 diendi quæ faciat insolens d. Subdun- *Nec de-*
 tur majestatis crimina, vinculum & *fenfio-*
 necessitas silendi e. quod plerumque *nem re-*
 omnium accusationum complemen- *cipiente.*
 tum est f.

y 4. an. 68. z 4. an. 68. a r. an. 74 b i.

an. 74. c i s. an. 51. d i s. an. 67.

e 3. an. 67. f 3. an. 38.

C A P. XII.

Quibus artibus fallant Principem?

QVO majores, & quanquam
 exitiosa suadeant ut non sui

Contem- anxii ; cum fide audiantur , spernunt
ptu bo- honores a. Maluntque sublatis titu-
norum lorum inanibus verâ potentiâ auge-
authori- re b. Sic C. Sallustius Mæcenatem
tatem æmulatus , sine dignitate Senatoriâ,
parant. multos triumphalium consularium-
Et po- que potentiâ antecit c. Nec Seianus
tentiam. usu & senectâ domum Principum e-
doctus d , fulgorem honorum un-
quam precatus ; excubias ac labores
ut unum è militibus pro incolumita-
te Imperatoris malle simulans e. Mu-
cianus . stipatus armis , domos hor-
tosque permutans, apparatu, incessu,
excubiis , vim Principis complecte-
Fugiant batur , nomen remittebat f. Atque
titulo- illi , quo Princeps secretò loci emol-
rum in- litus munia imperii transmittat, quie-
ania. tem & solitudinem laudibus extol-
lunt , negotia urbis, populi adcurfus,
multitudinē adfluentium increpāt i.
Princi- Et quia hiantes in magna fortuna
pem ab- Aulicorum cupiditates ipsa facilitas
strahunt Principis intendit : cum apud infir-
à Re- mum & credulum minore metu , &
publ. majore periculo peccetur k : insur-
gunt

a 4. an. 59. b 4. an. 41. c 3. an. 30. d 13.

an. 47. e 4. an. 59. f 4. hist. 11. i 4.

an. 41. k 1. hist. 12.

gunt paulatim, Principis officia in Repub. capeſſunt *l*, irrepunt milita- res animos, adeundo, appellando; ſimul cēturiones ac tribunos ipſi de- ligunt, clientes ſuos honoribus aut provinciis ornant *m*. donec provi- ſis in Principem opibus *n* cuncta ſub imperium accipiant *o*.

*Ejuſdem
facilita-
te ad
majora
impel-
luntur.
Suetis jã
pridem
artibus.*

l 6. An. 8. m 4. An. 2. n 1. An. 8. o 1.

An. 1.

C A P. XIII.

DE AVLICORVM FOR-
*tuna; & quibus modis ea conſer-
vetur.*

Nihil rerum mortalium tam in- ſtabile ac fluxum quam fama
potentiæ non ſua vi nixæ *a*. Et ſcele- ra invifa ſunt *b*, graviorumque faci-
norum miniſtri quaſi exprobrantes
aspiciuntur *c*. Sejanus, in proximo
Tiberio faſtigio collocatus, Claudix
ac Iulix domus pars, Cæſaris ge-
ner, ejusdem conſulatus ſocius *d*, in
ore ſenatus laqueo ſtrangulatus, in

*Nimis
tamen in
lubrico.
Scelere
parta
gratia.
Odioſa
Princi-
pi.*

Gemo-

a 13, an. 19. b 3. hiſt. 31. c 14 an. 62. d 6, an. 8.

Gemonias tractus e, ac manibus po-
puli dilaceratus (adeo incertæ res
Populo. *potentium f*) periit. Tiberius scele-
 rum ministros ut ab aliis everti nole-
 bat: ita plerumque satiatis, & ob-
 latis in eandem operam recentibus,
 veteres & prægraves adflixit *g*. Ar-
 rius Varus secretis apud Neronem
Exitiosa sermonibus Corbulonis virtutem cri-
ipfis. minatus, unde infami gratiâ primum
 pilum adepto, læta ad præsens male-
 parta, mox in perniciem vertere *h*.
 Anicetus maternæ cædis apud Nero-
Muta- nem patrator, levi post admissum
bilis. scelus gratia, dein graviore odio
 Quibus fuit *i*. Id vero summa ope parent *k*,
modestia ut inter abruptam contumaciam &
conve- deforme obsequium, pergere pos-
nit. sint iter ambitione ac periculis va-
 cuum *l*. Sciant enim, quibus moris,
Etiam mirari illicita, obsequium ac mode-
sub ma- stiam, si industria ac vigor adsint, co-
lis Prin- laudis excedere, quo plerique per
cipibus abrupta sed in nullū Reipub. usum,
gloriosa ambitiosa morte inclaruerunt *m*. An-
 gusta & lubrica oratio sub Principe
 qui libertatem metuit, adulationem
 odit *n*.

e. 6. an. 25. f 3. Hist. g 4. an. 71. h 3. hist. 6.

i 4. an. 62. k 1. an. 55. l 4. an. 20. magr. c. 42.

odit *n* : quæ moribus corruptis per-
inde anceps si nulla, & ubi nimia esto.
Multorum felicitati nihil defuit nisi
ejus moderatio *p* : nam secundæ res
acrioribus stimulis animum explo-
rant, quia miseriæ tolerantur, felici-
tate corrumpimur *q*. Infitæ vero mor-
talibus natura, recentem aliorum fe-
licitatem ægris oculis introspicere,
modumque fortunæ à nullis magis
exigere, quam quos in æquo vide-
rê *r*. Injurias patienter ferant : qua-
rum unicum remedium si non intel-
ligantur *s*. Facetiis abstineant ; quæ
ubi multum ex vero traxere, acrem
fui memoriam apud præpotentes re-
linquunt *t*. Finis verò omnium cum
dominante, grates agere *u*.

Nocet
adulatio.

Super-
bia.

Maxi-
me iis,
qui ex
pauperi-
bus di-
vites re-
pente fa-
cti.

Injurie
impa-
tient es.

Lingua
soluti.

n 2. *an*. 87. *o* 4. *an*. 17. *p* 14. *an*. 53. *q* 1.

hist. 15. *r* 2. *hist*. 20. *s* 14. *An*. 6. *t* 15.

an. 68. *u* 14. *an*. 56.

C A P. XIV.

DE PRÆFECTIS ET

aliis Magistratibus.

Vulgi

Vulgus sine rectore, præceps, incon-
pavidum, secors *a*, ac cujusque
motus

stantia.

a 4. *hist*. 37.

*Rectore
eget.*

Sed bono.

*Rebus
suffi-
ciente.*

Integro.

*Quod ex
famâ di-
judican-
dum.*

*Nec
semper.*

*Nec a-
liorum
commē-
datione.*

motus novi cupidum est *b*. Ideo offi-
ciis & administrationibus Princeps
præficiat *c*. Sed quos omittat? quos
diligat? semper ne eosdem? an sub-
inde alios *d*? Non peccaturos po-
tius, quam damnandos cum pecca-
rint *e*. Animorum provinciæ pru-
dentes *f*, pares negotiis, nec supra *g*.
Non accensis longâ egestate, cupidi-
nibus immoderatos *h*. Nec corrup-
pi faciles, quanquam & provincia di-
ves ac parata peccantibus, & colle-
ga in omnem aviditatem pronus,
quantalibet facilitate redempturus
fit mutuam dissimulationem mali *i*.
Non semper errat fama; aliquando
& eligit *k*: Sed non ex rumore sta-
tuendum, nec expedit ut Princeps
ambitione aliena trahatur *l*. Et ideo
leges in facta constitutæ, quia futu-
ra in incerto sunt *m*. Apud maiores
virtutis id præmium fuerat, cunctis-
que civium si bonis artibus fiderent
licitum petere Magistratus: ac ne æ-
tas quidem distinguebatur *n*. Postpo-
siti

b 1. *hist.* 80. *c* *Agr.* c. 19. *d* 6. *an.* 2. *e* *Agr.*
c. 19. *f* *Agr.* c. 19. *g* 6. *an.* 39. *h* 1. *hist.*
66. *i* *Agr.* c. 6. *k* *Agr.* c. 9. *l* 3. *an.* 69.
m 3. *an.* 69. *n* 11. *an.* 22.

fiti contumelia accenduntur *o*, pari dolore commoda aliena & suas injurias aestimantes *p*. Ideò Princeps quod uni concesserit, certis extrinsecus adjumentis velet *q*, & repulsam propinqua spe soletur *r*. Superbiunt homines etiam annuâ designatione: quid si honorem per multos annos agitent *s*? Ceterum id morum Tiberii fuit, continuare imperia, prorsus sine modo, cum plerique iisdem negotiis infenescerent *t*, alii ad finem usque vitæ in iisdem jurisdictionibus haberentur *u*. Æmulatio inter pares plerumque, & ex eo impedimentum *x*. Sic æquatus inter M. Silanum obtinentem Africam & legatum ejus beneficiorum numerus, & mixtis utriusque mandatis, discordia quæsitæ, auctaque *y*. Proinde unus eligatur cæteris superior. Atque illi temperent vim suam, periti obsequi, eruditique utilia honestis miscere *z*. Hic procul ab æmulatione adversus collegas, procul à contentione adversus procuratores, & vincere inglorium

Sed ex virtute.

Nec diuturna sit potestas.

Nec æmulationibus obnoxia.

o 1. an. 47. *p* 1. hist. 8. *q* 12 an. 61. *r* 2. an. 36. *s* 2. an. 36. *t* 4. an. 6. *u* 1. an. 80. *x* 2. An. 47. *y* 4. Hist. 48. *z* Agr. c. 8.

Modesta in collegas. glorium, & atteri sordidum arbitretur *a*. Modeste se gerat; modo ne placidus quam feroci provinciâ dignum^b, & si quod civium turbidum, nisi vim metuat *c*. Olim non modo prætor aut consul, sed privati etiam *Qui*, mittebantur, qui provincias viserent, quales, & quid de cuiusque obsequio videlicet cognoscitur, referrent *d*: ac metu repetundarum infracta præsidum avaritia erat *e*.

a Agr. c. 9.

b Agr. c. 8.

c 6. An. 11.

d 15. An. 21. e 15. an. 21.

C A P. XV.

DE ANNONA, & quam ea Romanis cure.

Annonæ caritati medendum. **V**ulgo una ex Rep. annonæ cura *a*: ideo Princeps leviter aperitis horreis pretia frugum^b, ne vedum. quod omnibus in promptu esse debet, deferendo in alias terras paucissimum id lucrosus fiat, prohibeat *c*. Augustus populum annonâ pellexit *d*: & sequutus exemplum patris Tiberius, sævi-

a 4. Hist. 38.

b 2. An, 59.

c Agr. c. 19.

d 1. an. 2.

fævitiam annonæ incusante plebe,
statuit frumento precium, binosque
nummos in singulos modios de suo
addidit *e*. Rem haud dubie ipsi uti-
lem & ab aliis postea Principibus
observatam *f*. Namque gravitate
annonæ sæpe juxta seditionem ven- *Vtile in*
tum *g*. Nec occulti tantum questus; *publi-*
sed jura reddentem Claudium cir- *cum.*
cumvasere clamoribus turbidis, pul-
sumque in extremam fori partem ur-
gebant, donec militum globo infe-
stos perrupit *h*.

e 2. *An.* 87. *f* 1. *Hist.* 46. *g* 6. *An.* 13.

h 12. *An.* 43.

TRA-

TRACTATUS
DE PRINCIPLE.
LIBER III.

CAPUT I.
DE OFFICIO SVBDI-
TORVM.

ID Deo placitum ut arbitrium rerum penes unum maneret, quid daret, quid adimeret, neque alium iudicem quam se pa-
Princeps teretur *a*. Subditis obsequii gloria
à Deo. relictà *b*. Proin meminerint tempo-
rum quibus nati sint, quam civitatis
formam patres avique instituerint *c*.
Cui sub- Vltiora mirari, præsentia sequi,
jecti sub- bonos Imperatores voto expetere,
diti sint. qualescunque tolerare debemus *d*.
Nam quomodo sterilitas, aut nimii
Etiam si imbres, & cætera naturæ mala; ita
malus. luxus & avaritia dominantium pa-
tienda *e*. Vitia erunt donec homines:
sed

a 13. *An.* 56. *b* 6. *An.* 8. *c* 4. *Hist.* 8.
d 4. *Hist.* 8. *e* 4. *Hist.* 74.

sed neque hæc continua, & meliorum interventu pensantur *f*. Ferenda ergo regum ingenia, neque usui mutationes *g*.

f 4. *Hist.* 74. *g* 12. *An.* 11.

C A P. II.

DE SEDITIONIBVS

militum.

T Vmultus initia, cupido, vel odium, detractatio aut formido periculorum sunt *a*. Sæpe furor & rabies, causæque incertæ, eoque difficiliora remedia *b*. Pannonicas legiones seditio incescit, nullis novis causis, nisi quod mutatus Princeps licentiam turbarum & ex civili bello spem præmiorum ostenderet *c*. Miles urbanus postquam neque dari donativum sub nomine Galbæ, neque magnis meritis ac præmiis eundem in pace qui in bello locum. (Nam Negamilitares artes per ocium ignotæ, industriosque ac ignavos pax in æquo tenet *d*) intelligit, pronus ad novas res

Seditio - num
causæ
manifestæ.
Occultæ.
Impunitatis & premio - rum spes.
Negatum donativum.

a 1. *Hist.* 83. *b* 1. *Hist.* 63. *c* 1. *An.* 16.

d 12. *An.* 12.

res impellitur e. Laboratur quoque discordiâ, cum assuetus expeditio-
Otium. nibus miles otio lascivit f: quantum-
 que hebes ad sustinendum laborem,
 tanto ad seditiones promptior g.
 Tum enim discordant inter se,
 pessimi cujusque sermonibus au-
 res præbent, denique luxum &
 quietem cupiunt, disciplinam &
 labores aspernantur h. Subitquip-
 pe ipsius etiam inertiae dulcedo,
 & invisa primo defidia postremo a-
 matur i. Mox ubi sumptibus exhau-
 sti, secordiâ miseri elanguerint, ino-
 pes pro locupletibus, & inertes pro
Luxu- strenuis in manipulum redeunt, ac
ria. rursus alius atque alius eadem ege-
 state ac licentia corrupti, ad turbas
 & discordias, & ad extremum bella
 civilia ruunt k. Nomine tantum &
 authore opus l, (qui motis rebus fa-
 cillime reperitur m) & quod diffi-
Duces. cillimum in re tali, primâ voce n:
 insitâ mortalibus naturâ propere ex-
 equi quæ piget inchoare o. Ac fa-
 ciliore

e 1, hist. 5. f Agr. c. 16. g 2. hist. 99. h f.
 an. 16. i Agr. c. 3. k 1. hist. 46. 16. an. 31.
 m 14. An. 61. n 2. Hist. 80. o 1.
 Hist. 55.

cilio inter malos consensu ad bellum, quam in pace ad concordiam *p*. Mox plura seditionis ora ducesq; *q*, qui militem primo, nocturnis colloquiis, aut flexo in vesperam die, & conciliatis melioribus deterrimū quemque congregant *r*, impellunt, querelas inserunt & ambiguos de Principe sermones, quæque alia turbamenta vulgi *s*. Dein inclementer in eum invehuntur, nihil spei sibi inter adversa relinquentes: ut aperte in causam descendisse videantur, eoque gratiores militibus culpæ, vel gloriæ focii *t*. Atque illi labores itinerum, inopiam commeatum, duritiam imperii, militiam gravem, infructuosam, verbera, vulnera, duram hyemem, exercitas æstates, bellum atrox, sterilem pacem incusant. His aggregatur mobilissimus quisque ingenio *p*, quibus ob egestatem ac metum ex flagitiis maxima peccandi necessitudo *q*, afflicta fides in pace; turbatis rebus alacres, & per incerta tutissimi *r*. Ac quod sæpe accidit, pess-

Quando
conci-
tent mi-
lites &
quos?

Quomo-
do fidem
conci-
lient si-
bi?

Quibus
incenti-
vis?

Qui ipfis
maxime
proni?

Quam
sæpe
pauci
cunctos
secum
trahant?

p 1. *hist.* 54. *q* 1. *an.* 31. *r* 1. *an.* 16. *s* 1.
hist. 23. *t* 3. *hist.* 3. *o* 1. *an.* 17. *p* 1. *hist.*
24. *q* 3. *an.* 40. *r* 1. *hist.* 88.

*Invali-
dis, tum
bonis?*

peffimum facinus audent pauci, plu-
res volunt, omnes patiuntur s: &
parata apud malos feditio etiam a-
pud integros diffimulatio est t. Sin
boni mœreant, id vero peffimorum
præcipuum incitamentum u: fidei
crimine graviffimo inter desciscen-
tes x.

s 1. *hist.* 28. t 1. *hist.* 26. u 1. *hist.* 38. x 1. *hist.* 59.

C A P. III.

DE SEDITIONIBVS *provinciarum.*

CAufa provincialium motuum
avaritia Magistratum, vel ob-
sequii impatientia a. Sic Thracia
Trebellieni Rufi insolentiâ discors
egit b. Batavi in arma acti, quod eo-
rum juvenus ad dilectum vocare-
Superbia tur, quem suapte natura gravem o-
præfecti. nerabant ministri, senes aut invali-
Avari- dos conquirendo, quos precio di-
tia. mitterent c. Galba reditus Lugdu-
Æmula- nensium occasione iræ in filicum
tio. verterat: multus contra in Viennen-
ses honor. Vnde æmulatio & invi-
dia,

a 4. *An.* 72. b 3. *An.* 38. c 4. *hist.* 14.

dia, & uno amne discretis conne- *Æmula*
 xum odium *d.* Mox surgunt quīs *tio.*
 compositis rebus nulla spes *e,* levis- *Qui ibi*
 simus quisque futuri improvidus, *maxime*
 spe vanā tumens *f.* Qui privatim de- *turbidi?*
 generes, in publicum exitiosi, nihil *Vbi sedi-*
 spei nisi per discordias habent *g.* Hi *tiones*
 per conciliabula & cætus seditiosa *incipiāt*
 differunt *h,* libertatem & speciosa no-
 mina jactant *i.* Idque plerumque in
 conviviiis, tanquā nullo magis tem-
 pore, aut ad simplices cogitationes
 pateat animus, aut ad majores in-
 calecat *k.* His junguntur qui metu
 magis quam benevolentia subiecti
 repertis authoribus tollunt animos *l.* *Et apud*
 Vulgus novarum rerum cupiens *m:* *quos?*
 cui minor sapientia & ex mediocri-
 tate fortunę pauciora pericula sunt *n.*
 Alii non tam præmiis periculorum
 quam ipsis periculis læti, pro certis
 & olim partis, nova, ambigua, an-
 cipitia malunt *o.*

E C A P.

d 1. *hist.* 65. *e* 1. *hist.* 21. *f* 1. *Hist.* 88. *g* 11.
An. 17. *h* 3. *An.* 40. *i* 4. *Hist.* 73. *k* M.
G. c. 22. *l* 6. *An.* 36. *m* 15. *An.* 4.
n 14. *An.* 60. *o* 2. *Hist.* 86.

CAP. I V.

De remediis Seditionis militaris.

Militum favor ut largitione & ambitu male acquiritur; ita per bonas artes haud spernendus a. Periculosa interdum severitas est, & si nihil militi concedas, in ancipiti Respubl. b. Constat potuisse conciliari animos militum quantulacunque Galbæ parci senis liberalitate c. Interdum largitione. Quærenda etiam aliqua adversus otium d: crebrisque expeditionibus hostem potius odisse doceantur e. Dux egregiæ militaris famæ Corbulo f, ut miles otium exueret, inter Mosam Rhenumque trium & viginti millium spacio fossam produxit g. Arcendi ab otio. Amovendi præterea duces miscendis seditionibus turbidi h. Nam quanto quis audaciâ promptus, tanto magis fidus rebusq; motis potior habetur i. Nec quidquam audebit plebs, Principibus amotis k. Similibus Pisoni, qui largitione, ambitu, infimos

a 1. hist. 17. b 1. an. 36. c 1. hist. 18. d 1. an. 35. e 1. hist. 9. f 12. an. 42. g 11. an. 20. h 4. hist. 68. i 1. an. 57. k 1. an. 55.

infimos manipularium iuvando, cum veteres centuriones, severos tribunos demoveret, locaq; eorum clientibus suis, vel deterrimo cuique attribueret, desidiam in castris, licentiam in urbibus, vagum ac lascivientem per urbem militem sinebat *l.* Id vero saluberrimum ad continendam militarem fidem, ut longis spatiis discreti exercitus, nec vitiis nec viribus misceantur *m.* Namque quanto plures, tanto violentius turbantur *n.*

Quare cohortes turbidas ac si nna forent prævalidas disperge *o*: mitanturque alibi specie defendendæ provinciæ, ceterum ut avellantur castris *p.* Vitellianos exercitus spargi per provincias, & externo bello illigari pars consilii pacisque erat *q.* Nec diem ex die prolatando, agendi tempora consultando consumat *r.* Princeps, vel dies rerum verbis terat *s.* Nam incipiens & nondum audita seditio, melioribus consiliis flecti potest *t.* Et modicis remediis

*Sepa-
r andæ
militum
vires.*

*Coercē-
di primo
impetusi,
turbent.*

E 2

primi

l 2. an. 55. m 1. hist. 9. n 1. an. 31. o 2. hist. 28. p 1. an. 44. q 3. hist. 46. r 6. an. 42. 3. hist. 40. s 3. hist. 50. t 1. hist. 31.

*Anden-
dum
Princi-
pi.*

primi motus confidunt *u*. Qui deli-
berant, desciverunt *x*: mox eruptu-
ri; gnari, in ejusmodi consiliis pe-
riculosius esse deprehendi, quam au-
dere *y*, ac summa scelera incipi cum
periculo, peragi cum præmio. Et
quod in seditionibus accidit, unde
plures fuerint, omnes erunt *z*. Nec
duces obviam ibunt si plurimum ve-
cordia constantiam eximat *a*. Con-
stans quoque sit adversus metus
Princeps, nec inania famæ pertime-
scat *b*. Cuncta ex longinquo in de-
terius aucta adferuntur *c*. Pavidis
consilia in incerto *d*: & in metu consi-
lia prudentium, ac vulgi rumor,
juxta audiuntur *e*. Ignavus Vitellius,
qui nec oculis nec auribus compete-
bat *f*, ad omnes nuntios, vultu quo-
que & incessu trepidus *g*, huc illuc
clamoribus vulgi circumagebatur,
quæ jusserrat vetans, quæ vetuerat
jubens *h*. Fortes & strenui etiam
contra fortunam spei insistent: timi-
di & ignavi, ad deliberationem for-
midi-

u 14. *an.* 61. *x* 2. *Hist.* 77. *y* 2. *Agr. c.* 15. *z* 12.
an. 67. 1. *hist.* 56. *a* 1. *an.* 32. *b* 2. *an.* 76. *c* 2.
an. 82. *d* 3. *An.* 9. *e* 3. *hist.* 58. *f* 3. *An.*
46. *g* 3. *Hist.* 56. *h* 3. *hist.* 73.

midine properant *i*. Modo nihil sper-
 nendum, modo non omnia metuen-
 da suadeam *k*. Nec Tiberium pro- *Sed con-*
 bo, tristissima quæque occultantem, *Julie, ne*
 & in securitatem compositum *l*: & *vel ni-*
 Vitellium arguo, qui audita defe- *mis fa-*
 ctione militum curis luxum obten- *me cre-*
 debat: non parare arma, non allo- *dat, vel*
 quio exercitioque militem firmare, *nihil.*
 non in ore vulgi agere: sed umbra-
 culis hortorum abditus, ut ignava
 animalia, quibus si cibum suggeras,
 jacent torpentque, præterita, instan-
 tia, futura, pari oblivione dimiserat
m. Ne aspernetur judicia *n*, neve *Nec*
 stulta dissimulatione, remedia potius *eam pre-*
 malorum, quam mala differat *o. mat.*
 Nec sermones vulgi prohibeat:
 prohibiti enim plures erunt, ac
 si liceret: vera narraturis si veten-
 tur, atrociora vulgabunt *p*. Sup- *Vel coe-*
 presso Vespasiani nomine, & vagis *ceat.*
 per urbem militibus qui sermones
 populi coercerent, id præcipuum a-
 limentum famæ fuit *q*: facili civitate
 ad accipienda credendaque omnia

E 3

nova,

i 2. *Hist.* 46. *k* 2. *An.* 40 *l* 1. *An.* 24. *m* 3.

Hist. 36. *n* 3. *an.* 41. *o* 3. *Hist.* 54. *p* 3.

hist. 54. *q* 2. *hist.* 96.

*Inter-
dum fa-
teatur
ipse.*

*Mittat
compo-
nendis
militi-
bus.*

*Eloquē-
tia &
artibus
insignes.*

nova, cum tristitia sunt *r.* Nam pauci
Reip. cura mærent : multi odio præ-
sentium , & cupidine mutationis ,
suis quoque periculis lætantur *s.*
Prudenter Galba , ne dissimulata se-
ditio in majus crederetur, ultro asse-
veravit quartam & duodevicesimam
legiones , paucis seditionis authori-
bus , non ultra verba ac voces erras-
se *t.* Relinquendum etiam rumoribus
tempus , quo senescant *u.* Mitte in-
terim bonis artibus in vulgus gratos
x, quibus facundia & mulcendi vul-
gum artes *y.* Nam apud seditiosos
verba plurimum valent *z:* & quo va-
lidior animum militis mitiges , di-
cendi artem aptâ trepidatione oc-
cultâ *a.* Nocuit Musonio Rufo quod
permixtus manipulis , bona pacis ac
belli discrimina differens , armatos
moneret : idque plerisque ludibrio,
pluribus tædio fuit : nec deerant qui
propellerent proculcarentque, ni ad-
monitu modestissimi cujusque, & a-
liis minitantibus omisisset intempe-
stivam sapientiam *b.* Imo quo plus
autho-

r 1. *Hist.* 19. *s* 3. *an.* 44. *t* 1. *hist.* 18. *u* 2.
An. 77. *x* 1. *An.* 28. *y* 3. *Hist.* 10. *z* 4.
hist. 73. *a* 1. *hist.* 69. *b* 3. *hist.* 81.

authoritatis consiliis tuis insit, ea- *Animo-*
dem velle simulac, concede quæ si- *rum &*
ne contatione tribui possunt d, spem *locorum*
offer, blanda promitte. Mox prin- *gnaros.*
ceps irrita faciet, quæ per seditio- *Simulã*
nem expresserint e. Divelle, quo tu- *di peri-*
tissimo remedio consensus multitu- *tos.*
dinis extenuatur f. Induc, qui in vi- *Qui di-*
giliis, stationibus, custodiis porta- *vidant*
rum se inserant, & quos idoneos ar- *inte-*
bitrentur, promissis onerent, me- *gros.*
tum intendant g. Tarda esse quæ in *Invitent*
commune expostulentur, privatam *idoneos.*
gratiam statim ac mereare, recipi h. *Spe pri-*
Nemo adeo in arma promptus, ut *vatae*
non idẽ precium quietis, quã pericu- *gratie.*
li malit i. Misce & minas: cunctos in- *Promis-*
famix, se ipsos morti eximant: in *sis.*
pace causas & merita spectari, ubi *Minis.*
bellum ingruat innocentes ac noxios
juxta cadere k. Et ne mollibus con-
sultis peccet l, si imperium detrecte-
tur, fortioribus remediis agendum.
Nihil in vulgo modicum, terret, ni
paveat: ubi pertimuerit, impune
contemnitur m. Neque aliud glif-

E 4

centis

c 2. *hist.* 18. d 1. *an.* 25. e 1. *An.* f 4. *hist.*
46. g 1. *An.* 28. h 1. *An.* 28. i 4. *hist.*
76. k 1. *An.* 48. l 1. *An.* 40. m 1. *an.* 29.

Cedi- centis discordiæ remedium, quam si
bus. maxime prompti subvertantur *n*.
Sed mo- Cæteros componat, qui coerceri non
dicis. possint *o*. Principis vero integra au-
Princeps toritas majoribus remediis serve-
ne ad se- tur *q*. Quod enim subsidium si Impe-
ditiosos ratorem spreverint *r*? Ne caput re-
eat. rum omittat, seque ac Rempubl. in
Nisi casum det *s*. Sin necessitas urgeat,
maxima ire & opponere majestatem suam de-
urgeat bet, cessuris ubi Principem, munifi-
necessi- centiæ ac severitatis summum con-
tas. spexerint *t*. Otho simul ingredi ca-
Vt faci- stra ausus atque illum tribuni centu-
lius re- riones circumstetere, abjectis mili-
priman- tis insignibus salutem flagitantes.
tur. sensit invidiam miles, & in obse-
 quium compositus *u*.

n 4. *An.* 17. *o* 1. *Hist.* 85. *q* 1. *Hist.* 29.
r 1. *An.* 47. *s* 1. *An.* 47. *t* 1. *An.* 46.
u 1. *hist.* 82.

C A P. V.

De remediis Seditionum Provin- cialium.

PArum proficitur armis si injuriæ
 sequantur *a*: quæ si absint, multi
 dile-

a *Agr.* c. 19.

dilectum, tributa, & injuncta imperii munera impigre obeant. has ægre tolerant: jam domiti, ut pareant; nondum, ut serviant *b.* Nec exquirendi novi sinus, nova prædandi vocabula *c.*, quadragessimæ, quinquagesimæ, quæque alia exactionibus illicitis nomina publicani imponunt. Recte Tiberius ne provinciæ oneribus turbarentur, utque vetera sine avaritia aut crudelitate magistratum tolerarent, providebat *e.* Nec populum per multos annos molliter habitum, statim ad duriora verte. Nam ignotæ virtutes nova vitia, & si ipsorum majoribus alienæ, perinde odium pravis & honestis. Sin turbent, antequam in bellum atrox coaluerint *g.*, tolle seditionis autores, injice aliis ex duce metum *h.* Nam si conatibus illorum conscii aggregentur, secuturi etiam integri, magna; motæ rei fama, quæ in novis cæptis validissima *i.* Nisi Paullinus cognitio provinciæ motu propere subvenisset, amissa Britannia foret:

E 5 quam

b. Agr. 13. *c.* 4. Hist. 14. *d.* 13. An. 51.

e. 4. An. 6. *e.* 1. An. 54. *f.* 2. An. 2. *g.* 3.

An. 38. *h.* 1. An. 29. *i.* 15. An. 52.

*Utiles
ad hanc
rem co-
lonia.*

quam unius praelii fortuna veteri patientiæ restituit *k*. Romani devictas in terras colonias dimittebant, quæ vere sedes servitutis erant *l*: Deducebantur universæ legiones cum tribunis & centurionibus, & sui cujusque ordinis militibus, ut consensu & caritate Rempubl. efficerent *m*: utque numero, & robore, & visu inter se, fiducia ipsis, in cæteros metus dideretur *n*.

*k Agr. c. 16. l Agr. c. 16. m 14. An. 27.
n 4. An. 2.*

CAP. VI.

DE BELLO CIVILI.

*Mala
belli ci-
vilis.*

Prope everfus Orbis cum de Principatu inter Pompejum & Cæsarem certaretur: capta toties suis civibus urbs, vastitas Italiæ, dirptiones provinciarum secutæ *a*, propinqui, affines, fratres, trucidati, spoliati *b*. Nec quisquam adeo mali expers, ut non aliquam mortem mœreret *c*. Et victores ipsi in lacrymas effusi sortem civilium armorum sæpe

a 1. Hist. 50. b 2. Hist. 45. c 2. Hist. 45.

sæpe misera lætitia detestati d. Nihil *Etiam*
 vero in discordiis civilibus festina- *victori-*
 tione tutius, ubi facto magis, quam *bus iu-*
 consulro opus e. Et arma civilia, ne- *grata.*
 que parari possunt, neque haberi per *Tum*
 bonas artes f. Tum pecunia (quæ *festinato*
 bonis malisque temporibus juxta va- *opus.*
 let g) ferro validior h. Pessimo cui- *Malis*
 que plurima vis i. Nulla severitas *artibus.*
 disciplinæ k, & plus militibus, quam *Corru-*
 ducibus licet l. Fluxa militum fides, *ptelis.*
 & periculum ex singulis m. Atque *Nulla*
 adeo initia bellorum civilium fortu- *discipli-*
 næ permittenda: victoria consiliis & *na mili-*
 ratione perficitur n. Non nimis sæ- *taris.*
 viat in victos Princeps, ut sæpe vi- *Suspecti*
 ctoribus magna adversus fas nefas- *militēs.*
 que irreverentia o. Non dignitas, non
 ætas protegit, quominus stupra cæ- *Parcen-*
 dibus, cædes stupris permisceantur. *dum ta-*
 Grandævi senes exacta ætate, fæmi- *men vi-*
 næ viles ad prædam, in ludibrium *etoriæ.*
 trahuntur p, profana simul & sacra,
 ferro flammisque implentur q. Cru-
 delis Vitellius, qui inter lacera cæ-

E 6

forum

d 2. Hist. 45. e 1. Hist. 62. f 1. an. 9. g 1.
 hist. 73. h 2. hist. 32. i 4. hist. 1. k 1. hist.
 51. l 2. hist. 29. m 2. hist. 75. n 3. hist.
 60. o 3. hist. 51. p 3. hist. 33. q 1. ep. 51.

forum civium corpora, truncos artus, putres virorum equorumque formas, infectam tabo humum peragrans, nec flexit oculos, nec tot milia insepultorum civium exhorruit r. Et arte conser- Occidere ibi palam, ignoscere non- vandi nisi fallendo licet s. Othoni victori qui pa- non erat auctoritas ad prohibendum lam ne- scelus, jubere tantum poterat. Ita queunt. simulatione iræ Marium Celsum vinciri jussum, & majores poenas daturum affirmans, præsentì exitio subtraxit t.

r 2. Hist. 70. s 1. Hist. 58. t 1. Hist. 45.

CAP. VII.

De Bello Externo.

*Iustitia
regnorū
custos.*

Quid tam egregium, quam magnitudinem suam iustitia tue-
ri, sine cupiditate, sine impotentia,
nulla provocare bella a: parta à ma-
joribus æquitate, quam sanguine,
causa, quam armis retinere b, utque
superior agas non per injurias asse-
qui c? Quid contra tam infame,
quam id in summa fortuna æquius,
quod

M. G. c. 35. b 15. An. 2. c M. G. c. 35.

quod validius, putare *d*? Aurum & Bellorū
 opes præcipuas bellorū causas esse *e*? *prætex-*
 Quomodo lucem noctemque omni- *xtus do-*
 bus hominibus, ita omnes terras Na- *testandi-*
 turam fortibus aperuisse *e*? Sua reti-
 tinere, privatæ domus: de alienis
 certare, Regiam laudem esse *f*? Au-
 ferre, trucidare, rapere falsis nomi-
 nibus imperia, & ubi solitudinem fe-
 ceris, pacem appellare *g*? Adversus
 tales quid justius quam arma oppo-
 nere? quorum superbiam, frustra per
 obsequium & modestiam effugeris *h*: *Bella*
 nec quidquam proficitur patientiâ, *inter dū*
 nisi ut graviora tanquam ex facili to- *necessa-*
 lerantibus imperentur *i*. Tum una *ria.*
 in armis salus *k*: & misera pax vel
 bello bene mutatur *l*. Adde, cum
 magna imperia non ignavia conti-
 neantur, virorum armorumque fa-
 ciendum certamen esse *m*. Neque
 vero quies gentium sine armis, neque *Et ad ea*
 arma sine stipendiis, neque stipendia *gerenda.*
 sine tributis haberi queunt *n*. Habeat *tributa.*
 ergo Princeps libellum, quo opes pu-
 blicæ

d 15. *An.* 1. *e* 4. *Hist.* 74. *e* 4. *Hist.* 64. *f* 15.

An. 1. *g* *Agr.* c. 30. *h* *Agr.* c. 30. *i* *Agr.* c.

15. *k* 1. *An.* 67. *l* 3. *An.* 44. *m* 15. *An.*

1. *n* 4. *Hist.* 74.

Quorum rationes noscenda. blicæ contineantur, quantum civium sociorumque in armis, quot classes, regna, provinciæ, tributa, aut vectigalia, & necessitates ac largitiones o. Simul ita providendum ut ratio quæstum, & necessitas erogationum inter se congruant p. *Ne ultra modum erogentur.* Temperandæ quoque publicanorum cupidines, ne per tot annos sine querela tolerata, novis acerbitatibus ad invidiam vertant q. Multi Principes pecuniis acerbe conquirentibus, plus invidiæ quam virium sibi addiderunt r. Male Mucianus qui pecunias bellorum nervos esse sciens: non jus aut verum in cognitionibus, sed solam magnitudinem opum spectabat s. Hinc passim delationes, & locupletissimus quisque in prædam correpti t. Augustus prævalidâ orbitate Pappiam Poppæam augendo ærario sanxerat u.

CAP.

o 1. *An.* 11. p 13. *An.* 50. q 13. *An.* 50.
 r 3. *Hist.* 76. s 2. *Hist.* 84. t 2. *Hist.* 84.
 u 3. *An.* 25.

C A P. VIII.
DE MILITIBVS.

P Enes milites omne honestis con- *Milites*
filiis robur, & sine illis quamvis *necessa-*
egregia invalida sunt *a*. Sed legi, non *rii.*
emi debent *b*; non ex commendatio-
ne aut precibus centurionum. Op-
timum quemq; fidelissimum puta *c*. *Qui eli-*
Non vernacula multitudo, lasciviæ *gendi.*
fueta, laborum intolerans *d* Non flu-
xis corporibus mutationem soli cæ-
lique haud toleraturi *e*. Non quibus
corpus visu solo torvum, & ad bre-
vem impetum validum, nullâ vulne-
rum patientiâ, sine pudore flagitii,
sine cura Ducum *f*. Non militiæ ru-
des; quibus non castra, non ducem
nositantibus, neque in victoria de-
cus sit, neque in fuga flagitium *g*.
Non pecuniâ dites, & voluptatibus
opulentos: qui plerumq; imbelles *h*. *Qui non.*
Non externi, quâs neque boni intel-
lectus, neque mali cura, sed mer-
cede

a 1. Hist. 38. *b* 1. hist. 5. *c* Agr. c. 19. *d* 1.
An. 31. *e* 2. Hist. 32. *f* 2. An. 14.
g 2. Hist. 12. *h* 3. An. 46.

cede aluntur ministri sceleribus *i*,
 faciles occupantibus, & melioribus
Num incuriosi *k*. Qui sæpe maiore ex di-
externi. verso mercede illecti, jus fasque ex-
 uunt *l*: omnia, tanquam urbes ho-
Illorum stium, urunt, vastant, rapiunt *m*,
vitia. desides, & hospitibus metuendi *n*.
 Ac sæpe propinquo rei discrimine *o*,
 non juberi, non regi, cuncta ex li-
 bidine agere volunt *p*. Pavidus adver-
 sis, inter secunda non divini, non hu-
 mani juris memores *q*. In univer-
 sum autem æstimanti, plus penes
Num pedestrem roboris est *r*. Nam eque-
pedites? strum virium id proprium, cito pa-
 rare victoriam, cito cedere *s*. Velo-
 citas juxta formidinem, contatio
 propior constantiæ est *t*. Cæcis o-
Qui pe- mne olim in pedite robur erat, & a-
ditatu, lios ad prælium, illos ad bellum ire
 videbas *u*. Mirum dictu quam fue-
Qui e- rit antiquitus omnis Sarmatarum vir-
quis, tus velut extra ipsos: nihil ad pede-
 stre pugnam tam ignavum, ubi per
 turmas advenissent, nulla acies ob-
 stiterat *x*.

i 6. *An.* 36. *k* 2. *Hist.* 17. *l* 3. *Hist.* 5. *m* 1.

Hist. *n* 3. *Hist.* 2. *o* 2. *An.* 12. *p* 4. *Hist.*

76. *q* 2. *An.* 14. *r* *M. G. c.* 6. *s* *M. G.*

c. 30. *t* *M. G. c.* 30. *u* *M. G. c.* 30.

stiterat x. At nunc utraque pars militiae nobis gnara y. In exercitu Sacroviri erant, quibus more gentico continuum ferri tegimen, inferendis ictibus inhabiles, accipiendis impenetrabiles z: prostratique nullo ad resurgendum nisu quasi exanimis linquebantur a, vel lubrico itinerum adempta equorum pernecitate velut vincti, caesi b

Qui
utroque
valeant.

Crupel-
larii.

x 1. Hist. 79. y 12. An. 45. z 3. An. 43.
a 3. An. 46. b 1. Hist. 79.

C A P. IX.

DE DISCIPLINA
MILITARI.

S Everius agunt milites si vallum statuatursi procul urbis inlecebris a: qui assuetudine voluptatum à labore ac virtute degenerant b. Et ut legati tribunisque ex moribus imperatorum severitatem æmulantur, vel tempestivis conviviis gaudent; ita miles intentus aut licentior c. Sic Romanus miles in porticibus aut delubris, & urbe totâ vagus, non principia

Vbi po-
nenda
castra?
Duces
militi-
bus ex-
emplo
profunt
et no-
cent.

a 4. An. 2. b 2. Hist. 62. c 2. Hist. 68.

*In urbe obli-
vif-
citur dif-
ciplinæ
miles.* cipia legionum noscere, non ferva-
 re vigilias, neque labore firmari po-
 terat *d.* In castris Vitellii omnia in-
 disposita, temulenta, pervigiliis ac
 Bacchanalibus quam disciplinæ &
 castris propiora erant *e.* Cæsi Ger-
 mani per cubilia, propterque mensas,
 nullo metu, non antepositis vigiliis,
 strati *f.* Nec minus segnes Iulianus
 & Apollinaris. Non vigilias agere,
Ignavia non intuta mœnium firmare, noctu
Germa- dieque fluxi; & in ministerium luxus
norum. dispersis militibus de bello tantum
Ac Re- inter convivia loquebantur *g.* Id ve-
mano- ro procul à præsentī disciplina sit:
rum. quin revocato prisco more, exercean-
 tur legiones, etiam sine bello, cura,
Exer- provisu agere, perinde ac si hostis
cendi ingruat *h.* Ne quis agmine decedat,
miles ne pugnam nisi iussus ineat, statio-
in pace. nes, vigilix, diurna nocturaque mu-
Intenti nia in armis agitentur *i.* Ne miles
ad Du- iussa ducum interpretari malit, quam
cum exsequi *k:* nam parendo potius, quam
manda- imperia ducum sciscitando, res mili-
ta. tares continentur *l.* Et si, ubi ju-
 beantur,

d 2. *hist.* 93. *c* 2. *hist.* 68. *f* 1. *An.* 50. *g* 3.
hist. 76. *h* 12. *An.* 12. *i* 11. *An.* 18. *k* 2.
hist. 39. *l* 1. *hist.* 84.

beantur, quærere singulis liceat, per-
eunte obsequio etiam imperium in-
tercidet *m*. Ne jurgiis & rixis disci-
plinam corrumpant *n*. Nam igna-
vissimus quisque, & ut res docuit, in
periculo non ausurus, nimii verbis,
linguæ feroces *o*. Fortissimus vero
in ipso discrimine exercitus, qui ante
discrimen quietissimus *p*. Vespasia-
nus egregie firmus adversus milita-
rem largitionem fuit, eoque exerci-
tu meliore *q*. Et apud majores, vir-
tute quam pecuniâ res Romana me-
lius stetit *r*. Spectatus militiâ Cor-
bulo, transfugiis remedium severi-
tate quæsiuit *s*, insigne ad coercen-
dam militarem licentiam *t*. Neque
enim ut in aliis exercitibus primum
alterumque delictum venia prose-
quebatur, sed qui signa reliquerat,
statim capite pœnas luebat *u*. Lucius
Apronius repetito è vetere memo-
ria facinore, decimum quemque
ignominiosæ cohortis sorte ductos,
fuste necavit *x*. Tanto acrior apud
majores, sicut virtutibus gloria, ita
flagi-

Quieti.

*Nec lar-
gitioni-
bus cor-
rumpen-
di.*

*Punien-
di intere-
dum gra-
viter.*

m 1. *hist.* 83. *n* 2. *hist.* 27. *o* 1. *hist.* 35. *p* 1.
hist. 84. *q* 2. *hist.* 82. *r* 2. *hist.* 69. *s* 13.
an. 35. *t* 1. *hist.* 35. *u* 13. *an.* 35. *x* 3. *an.* 21.

*Utile id
in publi-
cum.*

flagitiis poena fuit *y*. Et habet qui-
dem aliquid ex iniquo omne ma-
gnum exemplum, quod contra sin-
gulos utilitate publicâ rependitur *z*.
Corbulonis severitas salubris, & mi-
sericordiâ melior apparuit. Quippe
pauciores illius castra defruere, quam
eorum in quibus ignoscitur *a*.

y 3. *hist.* 51. *z* 14. *an.* 44. *a* 13. *an.* 35.

C A P. X.

D E D U C E.

*Dux
necessa-
rius.*

*Et sine
illo non
ordo,
non dis-
ciplina.*

C Atti, quod rarissimum, nec nisi
ratione disciplinæ concessum,
plus in Duce, quam in exercitu re-
ponebant *a*. Vincto ob prodicionem
Cæcina, Rapax atque Italica legio.
læto primo inter initia equitū suo-
rum prælio, quieta: ubi fortuna
contra fuit, non laxare ordines, non
recipere turbatos, non obviam ire
ultroque aggredi hostem, magnum
per spatium cursu & pugnando fes-
sum. forte victa, haud perinde rebus
prosperis ducem desideraverat, at-
que in adversis deesse intellexit *b*.

Ducem

a M. G. c. 30. *b* 3. *hist.* 18.

Ducem igitur eligat Princeps amota
 invidia egregium, quam pecunio-
 sum & gratia subnixum *c*, militum
 atque hostium gnarum *d*, invictum
 operis ac laboris *e*, secundarum am- *Sed qua-*
 biguarumque rerum scientem, co- *lis, eli-*
 que intrepidum *f*. Qui plures per *gendus?*
 provincias stipendia expleverit *g*, qui
 sciat quis ordo agminis, quæ cura
 explorandi, quantus urgendo tra-
 hendove bello modus *h*. Qui sit mul-
 ta authoritate, quæ viro militari pro
 facundia est *i*, & super experientiam *Ipsius*
 sapientiamque etiam specie inanium *dotes.*
 validus *k*. Similis Vespasiano, acer
 militiæ, anteire agmen, locum ca-
 stris capere, noctu diuque consilio,
 ac, si res poscat, manu hostibus ob-
 niti; cibo fortuito, veste habituque
 vix à gregario milite discrepans *l*.
 Minantibus intrepidus, adversus
 blandientes incorruptus *m*. Corrupta
 Vitellii castra, dum insita animi
 ignavia omnia militibus largireturn.
 Nec Flaccus multa illis concedendo,
 quic-

c 13. *An.* 6. *d* 15. *An.* 25. *e* 1. *An.* 20. *f* 1.

An. 64. *g* 3. *An.* 33. *h* 3. *Hist.* 56. *i* 15.

An. 26. *k* 13. *An.* 8. *l* 2. *Hist.* 5. *m* 1.

Hist. 35. *n* 2. *Hist.* 94.

*Quæ au-
thorita-
tem ipsi
detra-
hant?*

*Quæ dis-
cordiam
gignant?*

quicquam aliud effecerat, quam ut acrius exposcerent, quæ sciebant negaturum o. Segnis Trebellius & nullis castrorum experimentis, ideo indecorus atque humilis precario præfuit p. Hordeonium Flaccum spernebant milites, senectâ & debilitate pedum invalidum, sine constantiâ, sine authoritate q. Inter plures vero viget æmulatio & ambitio feliciū hominum affectus r: discordesque bonum publicum privatis simultatibus impediunt s. Pætus Corbulonis concertator dum ægre compellitur, ut instantem Parthum sibi fateretur, turpi deditioe seque ac nomen Romanum fœdavit t. Nec à Corbulone properatum, quo gliscen- tibus periculis, etiam subsidii laus augeretur u.

- 4. Hist. 19. p Agr. c. 16. q 1. Hist. 9.
r 15. An. 16. s 14. An. 38. t 15. an.
10. u 15. An. 10.

C A P. XI.

*Quomodo se gerere debeat Dux
ante pugnam?*

Militibus cupido pugnandi con-
venit, duces providendo, con-
sultan-

sultando, contatione sæpius, quam *Mora in*
 temeritate profunt *a*. Ideo composi- *bello uti-*
 tius cuncta, quam festinantius agat *b*, *lis.*
 & plura consilio, quam vi, plura fa-
 ma, quã pugna extrahat *c*. Et quan-
 quam per insectationes & nuntios ad
 prælium vocetur, nectat moras, mu-
 tet locos, & missis corruptoribus
 exuendam ad fidem hostes emer- *Et astus.*
 tur *d*. Nam aperta odia armaque pa-
 lam depelluntur: fraus & dolus ob-
 scura, eoque inevitabilia *e*. Omnia *Nam*
 inconsulti impetus cæpta, initiis va- *temeri-*
 lida, spatio languescunt *f*. Multa bel- *tas no-*
 la impetu valida, per tædia & moras *xia.*
 evanescere *g*. Satis cito incipitur vi-
 ctoria, ubi provisum sit ne vincaris *h*. *Et Duci*
 Nam bellorum hæc iniquissima con- *vitanda,*
 ditio est; prospera omnes sibi vindi- *in quena*
 cant, adversa uni imputantur *i*. Tac- *omnis*
 farinas bellum spargebat, ubi instare- *culpa re-*
 tur, cedens, ac rursus in terga re- *cidit.*
 means: qua ratione irritum fessum-
 que Romanum impune ludificaba- *Lasset*
 tur *k*. Nec semper bellum contatio- *hostem.*
 ne

a 3. *Hist.* 20. *b* 15. *An.* 3. *c* 2. *An.* 26. 13.
An. 37. *d* 12. *An.* 14. *e* 4. *Hist.* 24.
f 3. *Hist.* 58. *g* 2. *Hist.* 32. *h* 2. *hist.* 25.
i *Agr.* c. 27. *k* 3. *an.* 21.

*Inter-
dum ex-
pectet.*

*Modi-
cas sibi
vires si-
mulet.*

*Nec se-
gnis ad
occasio-
nes.*

*Omnia
hostium
norit.*

ne tractet *l.* Si hostis imprudentiā ruat, loco sapientiæ erit, alienam stultitiam opperiri *m.* Et sæpe nihil æq; cavendū quam ne bellum metu eludatur. spe victoriæ inducendi, ut vinci possint *n.* Cæcina per varias moras prima hostibus prodidit tempora, dum quos armis pellerere promptum erat epistolis increpat *o.* Optimum etiam est iisdem, quibus petaris artibus, grassari *p.* consilia, locos, prompta, occulta hostium nosse, astutusque illorum in perniciem ipsis vertere *q.* Vocula adventum hostium non exploravit, eoque simul egressus victusque *r.*

l 6.an. 44. m 2.hist. 34. n 2.an. 52. o 3.hist.

9. p 4.hist. 56. q 2.an. 20. r 4.hist. 34.

C A P. XII.

*Quomodo se, ac milites ad pugnam
instruat?*

Locus **S**umat ad prælium locum, ut *a-*
prælii ditus, abscessus, cuncta hosti im-
qualis? portuna, & suis in melius sint *a.* Ad-
dit etiam sæpe animos, necessitas in
loco,

a 12. An. 33.

loco, spes in virtute, salus in victo- *Ad ac-*
 ria *b*: dum extrema desperatione ad *cenden-*
 iram, quam in formidinem stimula- *dam mi-*
 tur miles *c*. Simul ita disponat mili- *litum*
 tem, ut discretus labor fortes igna- *virtu-*
 vosque distinguat, atque ipsa con- *tem fa-*
 tentione decoris accendantur *d*. Mit- *cit.*
 tat qui hostem distrahant *e*. Iuvit *Quos*
 Antonium locus, artiore via, & fra- *distin-*
 cto interfluentis rivi ponte, qui in- *guat.*
 certo alveo, & præcipitibus ripis fu-
 gam impediēbat. Ea necessitas lapsas
 jam partes restituit *f*. Contra Vitel- *Iuvat*
 lianis propinqua Cremonensium *despera-*
 mœnia, quanto plus spei ad effu- *tio.*
 gium, minorem ad resistendum ani-
 mum dabant *g*. Sed ne quid simile *Et spes*
 Cœcinæ committat, qui non simul *animos*
 cohortes, sed singulas acciverat: quæ *infrin-*
 res in prælio trepidationem auxit, *git.*
 cum dispersos, nec unquam validos
 pavor fugentium abriperet *h*. L. A- *Univer-*
 pronius inferioris Germaniæ pro- *sum ex-*
 prætor tres leves cohortes, ac rursum *ercitum*
 duas, dein tempore interjecto acrius *(si opus)*
 equitem Frisiis immisit: satis validos, *assumat.*

F

si si-

b 2. *An.* 20. *c* 2. *Hist.* 47. *d* 3. *Hist.* 27.

e 1. *An.* 60. *f* 3. *Hist.* 17. *g* 3. *Hist.*

18. *h* 2. *Hist.* 26.

si simul incubuissent, per intervalla
 adventantes, neque constantiam ad-
 diderant turbatis, & pavore fugien-
 tium auferebantur *i*. Victus à Par-
 this Pærus dum per præsidia mili-
 tem spargit, qui in unum habitus va-
 gum hostem promptius sustentavif-
 set *k*. Nec omittat suos testari, &
 quæ sapientiâ prævisa, aptaque im-
 minenti pugnae differere *l*. Hortari,
 firmare animos, minuere metum, ac-
 cendere spem *m*, alios laude, alios
 pudore & probis stimulare *n*, aliis
 prædam ostendere *o*. Decus, glo-
 riam, quæ domi cara, quæ in castris
 honesta, memorando *p*. Capeffe-
 rent pugnam conjugum, paren-
 tum, patriæ memores *q*, tam qui-
 bus gloria, quam quibus salus caris-
 sima essent *r*. Illum diem aut glo-
 riosissimum inter majores, aut igno-
 miniosum apud posteros fore *s*. O-
 libertate omnia prona victoribus, atque eadem
 pugnet. victis adversa *t*. Quanto majora pe-
 terent, tanto plus decoris, aut si ter-
 ga darent, flagitii ac periculi latu-
 ros *u*.

i 4. *an.* 73. *k* 13. *an.* 10. *l* 2. *an.* 14. *m* 12. *an.*
 34. *n* 3. *hist.* 24. *o* 12. *an.* *p* 1. *an.* 67. *q* 5.
hist. 17. *r* *Agr.* c. 31. *s* 5. *hist.* 17. *t* *Agr.* c. 33.

ros *u.* Sequuturos statim qui non fi-
 de, non affectu teneantur, domina-
 tioni alienæ sanguinem commodan-
 tes *y.* Intuta quæ indecora *z*, nec
 quicquam aliud expectandum nisi
 immortalia tributa, sævitiam præsi-
 dentium *a*, & ut tot armatorum mil-
 lia velut grex venalium serviant *b.*
 Mortem omnibus ex natura æqua-
 lem, oblivione apud posteros, aut
 gloria distingui *c.* Ausos aut liber-
 tatem sequuturam, aut victos eof-
 dem futuros *d.* Et si nocentes inno-
 centesq; idem exitus maneat, acrio-
 rum virorum esse merito perire *e.*
 Sin multitudine militum superentur,
 moneat, etiam in multis legionibus
 paucos esse qui prælia profligent,
 gloriæque eorum accessurum, quod
 modica manu universi exercitus fa-
 mam adipiscerentur *f.* Cuncta vir-
 tute expugnabilia *g.* Si numerum mi-
 litum potius, quam legionum puta-
 rent, plus hinc roboris *h.* Deos for-
 tioribus adesse *i.* Viderent modo a-

*Si im-
 par nu-
 mero
 hostibus
 sit.*

F 2

spice-

u 6.*an.* 34. *y* *Agr.* *c.* 32. *z* 1.*hist.* 33. *a* 4.*hist.*
 32. *b* 3. *hist.* 13. *c* 1. *hist.* 21. *d* 4. *hist.*
 32. *e* 1. *hist.* 21. *f* 14. *an.* 36. *g* 12. *an.*
 35. *h* 3. *hist.* 2. *i* 4. *hist.* 17.

spicereturve, id satis ad victoriam k.
 Sic accensos, & praelium poscentes,
 ut ratio belli poscit, ordinet l: in-
 tento paratoque milite, ut ordo a-
 gminis, in aciem adstiteret m, sequi
 signa, subsidiis firmari, dicta Impe-
 ratorum accipere n.

k 3. an. 45. l 2. an. 16. m 2. an. 16. n 2.
 an. 45.

C A P. XIII.

An noctu praelium incipiendum?

Tenebræ aliquando deliguntur
 augendam ad formidinem a.
 Nam nox aliis in audaciam, aliis ad
 formidinem opportuna b. At tum in-
 certi ictus, vulnera improvisa, suo-
 rum atque hostium ignoratio c. Stre-
 pitus dissoni, casus incerti, neque fe-
 riendi, neque declinandi providen-
 tia d: nil prodest virtus, fors cuncta
 turbat, & ignavorum sæpe telis for-
 tissimi cadunt e. Non vox & mutui
 hortatus juvant, nihil strenuus ab
 ignavo, sapiens ab imprudenti, con-
 silia

a 4. an. 48. b 4. an. 51. c 4. an. 51. d 4.
 hist. 29. e 4. hist. 29.

filia à casu differunt, cuncta pari violentia involvuntur *f.* Prælium varium, anceps, atrox, his, rursus aliis, exitiabile : nihil animus, aut manus, ac ne oculi quidem, provisu juvant *g.* Non certe oppugnationem inchoabit Princeps adempto omni prospectu, quis æquus locus, quanta altitudo mœnium, tormentisne & telis, an operibus & vineis aggredienda urbs sit *h.*

f. 1. *an.* 70. *g.* 3. *hist.* 22. *h.* 3. *hist.* 20.

CAP. XIV.

Quomodo se gerat in prælio?

I Pse ante agmen, quo cæteris par animus simili periculo sit incedat *a.*, quod arduum, sibi sumens *b.* Nullum interim constantis Ducis, aut fortissimi militis officium omit-
*Exem-
 plo alias
 accendat.
 Non de-
 sit suo
 muneri.*
 tat : occurrat paventibus, retineat cedentes : ubi plurimus labor, unde aliqua spes, consilio, manu, voce, insignis hosti, conspicuus suis *c.* Et velut Corbulo aliquis cultu levi, capite intecto, in agmine, in laboribus
F 3

a. *Agr.* *c.* 18. *b.* 2. *an.* 20. *c.* 3. *hist.* 17.

bus frequens, laudem strenuis, solatium in validis, exemplum omnibus
Nec nimis præseps. præbeat *d.* Nec se in manifestum periculum detrudat. Fama occisi Orodidis falso credita, exterruit Parthos, victoriamque concessere *e.* Civilis lapsu equi prostratus diditâ per utrumque exercitum famâ, vulneratum. aut intersectum, immane quantum suis pavoris & hostibus alacritatis addidit *f.*

d 13. *an.* 35. *e* 6. *an.* 35. *f* 4. *hist.* 34.

C A P. XV.

Quæ cavenda in victoria?

Modestienunquam obliviscatur. **Q** Vanquam prosperis rebus suis, moderandum fortunæ ratus *a.* ne quod vulnus per nimiam fiduciam accipiatur, provideat *b.* Instantibus cominus resistat, refugos non sequatur *c.* Moris quippe hosti, sæpe astu magis, quam per formidinem cedere *d.* Neve desperatione in audaciam accingatur, suorum inhibeat impetus *e.* Sua etiam sæpe victoria obsti-

a 15. *an.* 5. *b* *Agr. c.* 37. *c* 13. *an.* 40.

d 1. *an.* 56. *e* 3. *hist.* 66.

obstitit, dum omissis telis, præda Nessel-
 manus impediuntur f. Præcipua Si- salutis
 lurum adversus Romanos pervicacia hosti a-
 erat, quos accendebat vulgata Im- dimat.
 peratoris vox, ut quondam Sugam-
 bri excisi, & in Galliam trajecti fo- Ne mi-
 rent, ita Silurum nomen penitus ex- lites præ-
 tingendum g Romanos prælio vi- dari pa-
 ctos, juyit Germanorum aviditas, tiatur.
 omissa cæde prædam sectantium b. Minis
 Vincentibus Batavis, pravum inter tempe-
 ipsos certamen obstitit, hoste o- ret.
 misso spolia consecrandi i. Antonii In ster-
 milites, dum prædas Cremonâ tra- cædibus.
 hunt, ubi adulta virgo, aut quis for- Mili-
 mâ conspicuus incidisset, vi mani- tum cer-
 busque rapientium divulsus, ipsos tamina
 postremo direptores in mutuam per- coercent.
 niciem agebat k. Moneat idcirco
 milites, stragem cædemque conti-
 nuare, prædæ immemores; parta
 victoria cuncta ipsis cessura l.

F 4

CAP.

f. 5. hist. 17. g 12. an. 39. h 1. an. 65.

i 4. hist. 78. k 3. hist. 33. l 14. an. 360.

CAP. XVI.

*Quæ vitanda vel observanda
post victoriam?*

*Mode-
retur
prospe-
ris.*

*Ne glo-
riam sibi
asciscat
victoria.*

*Ne in
socor-
diam de-
labatur.*

NE secunda fortuna ad super-
biam prolabatur *a*. Nam re-
bus prosperis etiam egregii duces in-
solescunt *b*. Ne gestis in suam fa-
mam exultet, sed ad authorem &
Principem, ut minister fortunam re-
ferat *c*. Ne hostibus victoriam ex-
probret. Ne nova molitur, nisi
prioribus firmatis *d*. Cæcina nimia
fortunæ indulgentia solutus in lu-
xum *e*. Ostorii prosperæ primo res,
mox ambigæ, quod amoto Cara-
ctaco, quasi debellatum foret, mi-
nus intenta apud Romanos militia *f*.
Germanicus debellatis inter Rhenum
Albimque nationibus struxit agge-
rem, & in modum trophæorum ar-
ma subscriptis victarum gentium no-
minibus honorî Tiberii imposuit, de-
se nihil addens *g*. Ita virtute in obse-
quendo, verecundia in prædicando,
extra

a 11. an. 17. *b* 2. hist. 7. *c* Agr. c. 8. *d* 12.
an. 32. *e* 2. hist. 99. *f* 12. an. 38. *g* 2.
an. 18.

extra invidiam , nec extra gloriam
 fuit *h*. Agricola , nunquam prospe-
 ritate rerum in vanitatem usus , ne
 laureatis quidem gesta prosecutus ,
 ipsa dissimulatione famæ, famam au-
 xit *i*. Haud perinde Germanos vul-
 nera , luctus , excidia , quam tro-
 phæorum species, dolore & ira adfe-
 cit ; qui modo abire sedibus , trans
 Albim concedere parabant, pugnam
 volunt , arma rapiunt *k*. Falso enim
 sæpe jactatur, apud victos plus queri-
 moniarum, quam virium *l*, mino-
 rem animum esse *m*. Quando sæpe
 lus impet us , major constantia pe-
 nes miseros *n*; quos ira, odium, ultio-
 nis cupiditas, ad virtutem accendit *o*.
 Vitelliani quanquā victi nequaquam
 quievere : accitis auxiliis , securum
 hostem , ac successu rerum secordius
 agentem, invadunt; cæsi vigiles, per-
 rupta castra *p*. Nam victores plerum-
 que per fastidium & contumaciam
 hebescent *q*, plusque illis secordiæ,
 quam fiduciæ accedit *r*. Procul id à
 Duce, cavendis quam contemnendis

Ne he-
 stibus
 insul-
 tet.

F 5

hosti-

h Agr.c. 8. i Agr.c. 18. k 2. an. 19. l 2. hist. 75.

m 3. hist. 1. n Agr.c. 15. o 2. hist. 77.

p 2. hist. 15. q 2. hist. 77. r 3. hist. 2.

*Pacem
invitet.*

*Depre-
cantes
pœnam
adlevet.*

*Comita-
rem &
clemen-
tiam ex-
hibeat.*

hostibus meliore s. Quin imo mo-
neat, ne dubitent armis; incruentas
conditiones mallet, & obsequium
cum securitate, quam contumaciam
cum perniciæ. Ponere arma unum
afflictis remedium x. Pacem & con-
cordiam victis utilia, victoribus tan-
tum pulchra esse y. Deditos trucidare
sævum z. Nam bellorum egregii
fines, quoties ignoscendo transigi-
tur a. Ita Romanis placitum, quanta
pervicaciâ in hostem, tanta benefi-
centia adversus supplices utendum b.
Reliquias Vitelliani exercitus pleris-
que interficiendas censentibus, vicit
ratio parcendi, ne sublata spe veniæ
desperatione accenderentur c. Laudet
imo, omissis præcipitiis, tuta & sa-
lutaria capeffentes d, & quo mitius
imperium speretur, modeste tractet e.
Corbulo Tigranocertis ad deditio-
nem compulsis, hospitale donum cum
honore accepit, nec quidquam urbi
detractum, quo proutius obsequium
integri retinerent f. Nec ignarus sit,
primis

s 4. hist. 71. t 12. an. 46. u 4. hist. 74. x 4. an.
50. y 3. hist. 70. z 12. an. 17. a 12. an.
19. b 12. an. 20. c 4. hist. 56. d 15. an.
29. e 2. an. 56. f 14. an. 24.

primis eventibus metū aut fiduciam
 gigni g, instandum famæ, & prout *Capta*
 prima cessissent, fore universa h. Vo- *feliciter*
 cula victoriæ parum confusus, tritis *pergat.*
 frustra diebus, castra in hostem mo-
 vit; quē si statim impellere, cursumq;
 rerum sequi maturasset, solvere obfi-
 dium legionum eodem impetu po-
 tuisset i. Melius Corbulo, qui post
 deleta Artaxata, utendum recenti
 terrore ratus, ad occupanda Tigra-
 nocerta pergit k.

g 12. an. 31. h Agr. c. 18. i 4. hist. 34.

k 14. an. 23.

C A P. XVII.

Quibus artibus utendum in hostes?

Tiberius consiliis & astu res ex-
 ternas moliri, arma procul ha-
 bere malebat a. Ideoque femina dif- *Discor-*
 cordiarum jaciebat, præbendo Ar- *dia inter*
 meniam specie largitionis turbandis *hostes*
 Barbarorum animis b, fovendisq; ex- *perquam*
 ternis sceleribus c. Neq; aliud adver- *utilis.*
 sus validissimas gentes utilius, quam
 si in commune non consulant d, nec

F 6 com-

a 6. an. 32. b 12. an. 48. c 12. an. 48. d Agr. c. 12.

commune periculum concordiam pro-
pulsent e, & maneat illis si non amor
nostri, certe odium sui f. Quo nihil
maius præstare fortuna potest, ver-
gentibus imperii fatibus g. Tiberius no-
vies à Divo Augusto in Germaniam
missus, plura consilio, quam vi per-
fecit h. Ita Pompeius imagine pacis,
& Lepidus specie amicitiae decepti i.
Sic Sugambri in deditiōem accepti,
sic Suevi, Rexque Maroboduus pace
obstrictus k. Id quoque in laudē ce-
dit l, non palam & armatum, sed
fraude & occultis hostes suos ulcis-
ci m. Inde Drusus haud leve decus

Et Duci quæsit, inliciens Germanos ad dis-
gloriosa. cordiam n. Idque lætius Tiberio,
Romani quam si bellū per acies confecisset o.
quibus Erat & inter artes Romanas, dulcedi-
artibus ne otii & voluptatibus ferociam sub-
subjecto- jectorum emollire, quibus plus quam
rum vir- armis valebant p. Ita Britanni dispersi
tutem ac rudes, eoque bello faciles, quieti
enerva- & otio per voluptates assueverunt q.
bant.

CAP.

e Agr. c. 29. f M. G. c. 33. g M. G. c. 33.

h 2. an. 26. i 1. an. 10. k 2. an. 26. l 14.

an. 54. m 2. an. 88. n 2. an. 62. o 2. an.

64. p 4. hist. 66. q Agr. c. 21.

CAP. XVIII.

An Princeps ipse ad bellum ire debeat?

PLura in summa fortuna auspiciis & consiliis, quā telis & manibus geruntur *a*. Ideo Princeps dubiis periculorum exemptus sit *b*, nec parvis immixtus, & maioribus non defuturus *c*, summæ rerum & imperii se reservet *d*. Sueti sunt cives adversum fortuita aspectu ipsius refoveri *e*: neque decorū ipsi omittere urbē unde in omnia regimen *f*. Et majora creduntur de absentibus *g*. Interdū venturi speciem simulet *h*. Exemplo Tiberii, qui ut jam jamque iturus legit comites, conquirit impedimēta, adornavit naves, mox hyemem aut negotia varie causatus, primo prudentes, dein vulgum, diutissime provincias fefellit *i*. Denique cundi si ratio sit, non relinquēda urbs sine rectore. Quod olim provisum Romanis per eos, qui in tēpus deligebantur, ut jus redderent, & subitis mederentur *k*.

Princeps ne facile ad bellum eat.

Interdum adventus famam spargat.

Et vicarios suos relinquat.

CAP.

a 13. *an.* 6. *b* 2 *hist.* 33. *c* 4. *hist.* 85. *d* 2. *hist.* 33. *e* 15. *an.* 36. *f* 3. *an.* 47. *g* 2. *hist.* 83. *h* 6. *an.* 1. *i* 1. *an.* 47. *k* 6. *an.* 11.

CAP. XIX.

De Fama Principis.

*Fama
ipsi pa-
randa.*

*Ad po-
steros.*

*Non
tam sta-
tuis.*

*Quam
memoria
virtu-
tum.*

Optimi mortalium altissima cu-
piunt. Et cetera quidem Prin-
cipibus statim adsunt; unum insatia-
biliter parandū, prospera sui memo-
ria. nam contemptu famæ contem-
nuntur virtutes *a*. Sapientibus cupido
gloriæ novissima exuitur *b*, & famæ
etiam boni indulgent *c*. Quare quan-
tum in ipso situm, adniti debet: ut
quandocunque concesserit, cum lau-
de & bonis recordationibus, facta at-
que famā nominis ejus subditi pro-
sequantur *d*. Nec intercedat effigie-
bus quæ publice locantur *e*. Sed quæ
saxo struuntur, si judicium postero-
rum in odium vertit, pro sepulchris
spernuntur *f*: ac ut vultus hominum:
ita simulacra vultus, imbecilla, ac
mortalia sunt. Forma mētis æterna *g*:
cujus imaginem posteris relinquat *h*.
Et quanquam medio in spatio inte-
græ ætatis eripiatur, quantū ad glo-
riam, longissimū ævum peregissee vi-
deatur *i*.

a 4. an. 38. *b* 4. an. 6. *c* Agr. c. 9. *d* 4. an. 38.

e Agr. c. 46. *f* 4. an. 38. *g* Agr. c. 46.

h 15. an. 62.

deatur i. Ita fiet ut semper maneat in *Quæ æ*
 animis hominum, in æternitate tem- *ternum*
 porum, fama rerum *k*. Cæteros ve- *illum*
 lut inglorios & ignobiles oblivio ob- *reddere*
 ruet, Princeps posteritati narratus, & *potest.*
 traditus superstes erit *l*.

i Agr. c. 44. k Agr. c. 46. l Agr. c. 46.

FINIS.

INDEX CAPITVM.

Cap. LIBRI I. Pag.

1	D E unius Imperio.	3
2	D E Electione & Successione.	5
3	De Religione & vitandis hariolis.	9
4	De maiestate.	10
5	De modestia.	12
6	De Iustitia, Asyis, Advocatis ac Delatoribus.	14
7	De Clementia.	26
8	De liberalitate.	29

Cap. LIBRI II. Pag.

1	D E matrimonio.	31
2	D E Educatione liberorum.	32
3	De ocio Principis.	38
4	De fratrum inimicitis.	40
5	De morte filiorum.	41
6	De adoptione.	42
7	De amicis principis.	43
8	De Consiliariis.	46
9	De consiliis.	48

10 De

INDEX CAPITULORUM.

10	De consiliis lentis & subitis.	51
11	De aulicorum natura & artibus.	52
12	Quibus artibus fallant principem.	59
13	De aulicorum fortuna, & quibus modis conservetur.	61
14	De praefectis & aliis magistratibus.	63
15	De Annona, & quam ea Romanis cure.	66

Cap.	LIBRI III.	Pag.
1	D E officio Subditorum.	68
2	D E Seditionibus militum.	69
3	De Seditionibus provinciarum.	72
4	De remediis Seditionis militaris.	74
5	De remediis Seditionum provincialium.	80
6	De bello civili.	82
7	De bello externo.	84
8	De militibus.	87
9	De disciplina militari.	89
10	De Duce.	92
11	Quomodo se gerere debeat dux ante pugnam?	94
12	Quomodo se gerat milites ad pugnam instruat?	96
13	An noctu praelium incipiendum.	100
14	Quomodo se gerat in praelio?	101
15	Quae cavenda in victoria?	102
16	Quae vitanda vel observanda post victoriam.	104
17	Quibus artibus utendum in hostes.	107
18	An princeps ipse ad bellum ire debeat.	109
19	De fama principis.	110

F I N I S.

Iwanicki, Pawel.

Institutio politica Cornelii Taciti verbis concinnata

Lugdunum Batavorum 1648

Pol.g. 456 a

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10769528-4